ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
της 5ης Μαΐου 1998 *

Στην υπόθεση C-180/96,

Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και Βόρειας Ιρλανδίας, εκπροσωπούμενο από τη Lindsey Nicoll, του Treasury Solicitor's Department, επικουρούμενη από τους Nicholas Lyell, QC, Paul Lasok, QC, και David Anderson, barrister, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο την Πρεσβεία του Ηνωμένου Βασιλείου, 14, boulevard Roosevelt,

προσφεύγον,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπουμένης από τους Dierk Booß, κύριο νομικό σύμβουλο, και James Macdonald Flett, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Carlos Gómez de la Cruz, μέλος της ίδιας υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

καθής,

υποστηριζομένης από το

Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, εκπροσωπούμενο από τον Arthur Brautigam και τη Moyra Sims, νομικούς συμβούλους, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Alessandro Morbilli, γενικό διευθυντή της διευθύνσεως νομικών υποθέσεων της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, 100, boulevard Konrad Adenauer,

παρεμβαίνον,

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

που έχει ως αντικείμενο την ακύρωση της αποφάσεως 96/239/ΕΚ της Επιτροπής, της 27ης Μαρτίου 1996, σχετικά με ορισμένα επείγοντα μέτρα προστασίας από τη σπογγώδη εγκεφαλοπάθεια των βοοειδών (ΕΕ L 78, σ. 47), καθώς και ορισμένων άλλων πράξεων της Επιτροπής,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους G. C. Rodríguez Iglesias, Πρόεδρο, C. Gulmann, H. Ragnemalm, M. Wathelet και R. Schintgen, προέδρους τμήματος, G. F. Mancini, J. C. Moitinho de Almeida, J. L. Murray, D. A. O. Edward, J.-P. Puissochet, G. Hirsch, P. Jann και L. Sevón (εισηγητή), δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: G. Tesauro
γραμματέας: L. Hewlett, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις αγορεύσεις των διαδίκων κατά τη συνεδρίαση της 2ας Ιουλίου 1997,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 30ής Σεπτεμβρίου 1997,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 24 Μαΐου 1996, το Ηνωμένο Βασίλειο ζήτησε, βάσει του άρθρου 173 της Συνθήκης ΕΚ, την ακύρωση της αποφάσεως 96/239/ΕΚ της Επιτροπής, της 27ης Μαρτίου 1996, σχετικά με ορισμένα επείγοντα μέτρα προστασίας από τη σπογγώδη εγκεφαλοπάθεια των βοοειδών (ΕΕ L 78, σ. 47, στο εξής: προσβαλλομένη απόφαση), καθώς και ορισμένων άλλων πράξεων της Επιτροπής.

2 Με χωριστό δικόγραφο που κατέθεσε αυθημερόν, το Ηνωμένο Βασίλειο ζήτησε επίσης την αναστολή εκτελέσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως και/ή τη λήψη ορισμένων προσωρινών μέτρων. Η αίτηση αυτή απορρίφθηκε με διάταξη του Δικαστηρίου της 12ης Ιουλίου 1996 (Ηνωμένο Βασίλειο κατά Επιτροπής, υπόθεση C-180/96 R, Συλλογή 1996, σ. I-3903).

3 Με διάταξη του Προέδρου του Δικαστηρίου, της 12ης Σεπτεμβρίου 1996, επετράπη στο Συμβούλιο να παρέμβει προς στήριξη των αιτημάτων της Επιτροπής.

4 Όπως προκύπτει από τη δικογραφία, η σπογγώδης εγκεφαλοπάθεια των βοοειδών (στο εξής: ΣΕΒ), γνωστή ως νόσος «των τρελλών αγελάδων» εντοπίστηκε για πρώτη φορά στο Ηνωμένο Βασίλειο το 1986. Κατατάσσεται μεταξύ των ασθενειών που καλούνται μεταδοτικές σπογγώδεις εγκεφαλοπάθειες και χαρακτηρίζονται από τον εκφυλισμό του εγκεφάλου και τη σπογγώδη μορφή των νευρικών κυττάρων κατά τη μικροσκοπική ανάλυση. Οι διάφορες αυτές ασθένειες προσβάλλουν τόσο τον άνθρωπο (ασθένεια kuru στη Νέα Γουινέα και ασθένεια Creutzfeldt-Jakob, που προσβάλλει κατά κανόνα τους ηλικιωμένους) όσο και διάφορα είδη ζώων μεταξύ των οποίων καταλέγονται τα βοοειδή, τα προβατοειδή («τρομώδης ασθένεια των προβάτων»), η κατοικίδια γάτα και η ικτίδα εκτροφείου (vison).

5 Η ΣΕΒ αποδίδεται στην αλλαγή του τρόπου παρασκευής των προορισμένων για τα βοοειδή τροφών που περιέχουν πρωτεΐνες προβάτων προσβεβλημένων από την αποκαλούμενη «τρομώδη ασθένεια των προβάτων». Η ασθένεια χαρακτηρίζεται από περίοδο επωάσεως αρκετών ετών, κατά τη διάρκεια της οποίας είναι αδύνατη η ανίχνευσή της ενόσω το ζώο βρίσκεται εν ζωή.

6 Για την καταπολέμηση της ασθενείας, το Ηνωμένο Βασίλειο έλαβε, από τον Ιούλιο του 1988, διάφορα μέτρα, μεταξύ των οποίων καταλέγονται η απαγόρευση πωλήσεως τροφών για μηρυκαστικά που περιέχουν πρωτεΐνες μηρυκαστικών και η απαγόρευση χορηγήσεως τέτοιων ζωοτροφών στα μηρυκαστικά («Ruminant Feed Ban», που προβλέπει το Bovine Spongiform Encephalopathy Order 1988, *SI* 1988/1039, όπως τροποποιήθηκε στη συνέχεια). Λόγω της εικαζομένης προελεύσεως της ασθενείας, δηλαδή της καταναλώσεως μολυσμένης τροφής, η απαγόρευση αυτή αποσκοπούσε, κατά τους επιστήμονες, στην πρόληψη νέων κρουσμάτων ΣΕΒ σε ζώα που γεννήθηκαν μετά την επιβολή της.

7 Προκειμένου να μειώσει τους κινδύνους για την υγεία του ανθρώπου, το Ηνωμένο Βασίλειο έλαβε επίσης ορισμένα μέτρα, μεταξύ των οποίων καταλέγεται η απαγόρευση πωλήσεως και χρησιμοποιήσεως συγκεκριμένων παραπροϊόντων σφαγής βοοειδών που φέρονται ότι περιέχουν μολυσμένα στοιχεία [The Bovine Offal (Prohibition) Regulations 1989, *SI* 1989/2061, όπως τροποποιήθηκε στη συνέχεια]. Απαγορεύθηκαν συγκεκριμένα ιδίως η κεφαλή και ο νωτιαίος μυελός.

8 Η Επιτροπή εξέδωσε επίσης ορισμένες αποφάσεις σχετικά με τη ΣΕΒ στο Ηνωμένο Βασίλειο, όπως την απόφαση 90/200/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 9ης Απριλίου 1990, αφορώσα πρόσθετες απαιτήσεις για ορισμένους ιστούς και όργανα σχετικά με τη σπογγώδη εγκεφαλοπάθεια βοοειδών (ΕΕ L 105, σ. 24), η οποία αντικαταστάθηκε από την απόφαση 94/474/ΕΚ της Επιτροπής, της 27ης Ιουλίου 1994, σχετικά με ορισμένα μέτρα προστασίας από τη σπογγώδη εγκεφαλοπάθεια των βοοειδών και για την ακύρωση των αποφάσεων 89/469/ΕΟΚ και 90/200/ΕΟΚ (ΕΕ L 194, σ. 96), η οποία τροποποιήθηκε, με τη σειρά της, με την απόφαση 95/287/ΕΚ της Επιτροπής, της 18ης Ιουλίου 1995 (ΕΕ L 181, σ. 40). Τα διάφορα αυτά μέτρα συνίστανται στην αφαίρεση των ιστών βοείου κρέατος που ενδέχεται να περιέχουν τον παράγοντα μολύνσεως καθώς και στη διατροφή των μηρυκαστικών. Εξάλλου, η οδηγία 92/290/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 14ης Μαΐου 1992, όσον αφορά ορισμένα προστατευτικά μέτρα κατά της σπογγώδους εγκεφαλοπάθειας των βοοειδών στο Ηνωμένο Βασίλειο, σχετικά με τα έμβρυα βοοειδών στο Ηνωμένο Βασίλειο (ΕΕ L 152, σ. 37), εξήρτησε την εξαγωγή εμβρύων από αυστηρότατους όρους.

9 Σε ανακοίνωση της 20ής Μαρτίου 1996, η Spongiform Encephalopathy Advisory Committee (Συμβουλευτική Επιτροπή για τη Σπογγώδη Εγκεφαλοπάθεια, στο εξής: ΣΕΣΕ), ανεξάρτητο επιστημονικό όργανο με καθήκοντα συμβούλου της Κυβερνήσεως του Ηνωμένου Βασιλείου, έκανε λόγο για δέκα κρούσματα μιας μορφής της ασθένειας Creutzfeldt-Jakob που εντοπίστηκε σε άτομα ηλικίας κάτω των 42 ετών. Η ανακοίνωση αυτή ήταν διατυπωμένη ως εξής: «Καίτοι δεν αποδεικνύεται άμεσα η ύπαρξη σχέσεως, λαμβανομένων υπόψη των σημερινών δεδομένων και ελλείψει άλλης αξιόπιστης υποθέσεως, η πλέον ευλογοφανής επί του παρόντος εξήγηση (the most likely explanation) είναι ότι τα κρούσματα αυτά συνδέονται με έκθεση στον κίνδυνο προσβολής από τη σπογγώδη εγκεφαλοπάθεια των βοοειδών πριν από την επιβολή, το 1989, της απαγορεύσεως των ειδικών παραπροϊόντων σφαγής βοοειδών. Το στοιχείο αυτό είναι εξαιρετικά ανησυχητικό.»

10 Στην ίδια ανακοίνωση, η ΣΕΣΕ υπογράμμισε την επιτακτική ανάγκη της ορθής εφαρμογής των ληφθέντων για την προστασία της δημόσιας υγείας μέτρων και συνέστησε την αδιάλειπτη διενέργεια ελέγχων διασφαλιζόντων την πλήρη αφαίρεση του νωτιαίου μυελού. Επιπλέον, η ΣΕΣΕ συνέστησε, μεταξύ άλλων, την αφαίρεση των οστών των σφαγίων των βοοειδών ηλικίας άνω των 30 μηνών σε εγκεκριμένες εγκαταστάσεις τελούσες υπό την εποπτεία της Meat Hygiene Service και την ταξινόμηση των υπολειμμάτων του ξακρίσματος ως ειδικών παραπροϊόντων σφαγής βοοειδών, καθώς και την απαγόρευση χρήσεως του προερχομένου από θηλαστικά κρεατοστεαλεύρου για τη διατροφή όλων των εκτρεφομένων ζώων.

11 Την ίδια ημέρα, ο Υπουργός Γεωργίας, Αλιείας και Τροφίμων εξέδωσε απόφαση απαγορεύουσα, αφενός, την πώληση και την προμήθεια κρεατοστεαλεύρων προερχομένων από θηλαστικά, καθώς και τη χρησιμοποίησή τους στην παρασκευή ζωοτροφών, προοριζομένων για όλα τα εκτρεφόμενα ζώα, περιλαμβανομένων των πουλερικών, των αλόγων και των ιχθύων ιχθυοτροφείου, αφετέρου, την πώληση κρέατος προερχομένου από βοοειδή ηλικίας άνω των 30 μηνών προς κατανάλωση από τον άνθρωπο.

12 Ταυτοχρόνως, ορισμένα κράτη μέλη και τρίτες χώρες έλαβαν μέτρα απαγορεύσεως της εισαγωγής βοοειδών και βοείου κρέατος, τα μεν πρώτα, προελεύσεως Ηνωμένου Βασιλείου, οι δε δεύτερες, προελεύσεως Ευρωπαϊκής Ενώσεως.

13 Στις 22 Μαρτίου 1996 η επιστημονική κτηνιατρική επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ενώσεως (στο εξής: επιστημονική κτηνιατρική επιτροπή) κατέληξε στο πόρισμα ότι, βάσει των διαθεσίμων στοιχείων, δεν αποδεικνυόταν η μεταδοτικότητα της ΣΕΒ στον άνθρωπο. Επειδή όμως υπήρχε τέτοιος κίνδυνος, τον οποίο άλλωστε η επιτροπή έλαβε πάντα υπόψη, πρότεινε την εφαρμογή στο ενδοκοινοτικό εμπόριο των μέτρων που είχε θεσπίσει πρόσφατα το Ηνωμένο Βασίλειο σχετικά με την αφαίρεση των οστών των σφαγίων που προέρχονταν από βοοειδή ηλικίας άνω των 30 μηνών σε εγκεκριμένες εγκαταστάσεις και τη λήψη από την Κοινότητα των καταλλήλων μέτρων για την απαγόρευση της χρησιμοποιήσεως κρεατοστεαλεύρου στη διατροφή των ζώων. Η επιτροπή θεώρησε επιπλέον ότι έπρεπε να αποφεύγεται κάθε επαφή μεταξύ του

νωτιαίου μυελού, αφενός, και του λίπους, των οστών και του κρέατος, αφετέρου, και ότι στην αντίθετη περίπτωση το σφάγιο έπρεπε να αντιμετωπίζεται ως ειδικό παραπροϊόν σφαγής βοοειδών. Τέλος, η επιτροπή συνέστησε τη συνέχιση των ερευνών σχετικά με τον κίνδυνο μεταδόσεως της ΣΕΒ στον άνθρωπο. Ως παράρτημα της ανωτέρω γνωματεύσεως παρατίθεται η δήλωση ενός από τα μέλη της επιτροπής, η οποία έχει ως εξής: «βάσει των περιορισμένων διαθεσίμων επιστημονικών δεδομένων, τα οποία στηρίζονται αποκλειστικά σε εκτιμήσεις προερχόμενες από τη μελέτη επί εννέα βοοειδών, δεν μπορούμε να είμαστε κατηγορηματικοί ως προς το ότι το υπό μορφή μυών βόειον κρέας δεν ενέχει τον κίνδυνο μεταδόσεως της ΣΕΒ».

14 Στις 24 Μαρτίου 1996 η ΣΕΣΕ επιβεβαίωσε τις πρώτες συστάσεις της για την αφαίρεση των οστών των σφαγίων εντός εγκεκριμένων εγκαταστάσεων, την αντιμετώπιση ως ειδικών παραπροϊόντων σφαγής βοοειδών των υπολειμμάτων ξακρίσματος κρέατος που περιλαμβάνουν νευρικούς και λεμφικούς ιστούς, τη σπονδυλική στήλη και την κεφαλή (με εξαίρεση τη γλώσσα εφόσον αυτή αφαιρείται χωρίς μόλυνση), καθώς και για την απαγόρευση της χρησιμοποιήσεως κρεατοστεαλεύρων θηλαστικών στη διατροφή των μηρυκαστικών, των εκτρεφομένων ζώων (περιλαμβανομένων των ιχθύων και των αλόγων), ακόμη δε και ως λιπασμάτων σε γαίες όπου μπορούν να εισέλθουν μηρυκαστικά ζώα. Η ΣΕΣΕ υπογράμμισε πάντως ότι δεν ήταν σε θέση να επιβεβαιώσει την ύπαρξη ή την απουσία αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ της ΣΕΒ και της προσφάτως εντοπισθείσας μορφής της ασθένειας Creutzfeldt-Jakob και ότι το ζήτημα απαιτούσε εκτενέστερες επιστημονικές έρευνες.

15 Στις 27 Μαρτίου 1996 η Επιτροπή εξέδωσε την προσβαλλομένη απόφαση, η οποία στηρίζεται στη Συνθήκη ΕΚ, στην οδηγία 90/425/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 1990, σχετικά με τους κτηνιατρικούς και τους ζωοτεχνικούς ελέγχους που εφαρμόζονται στο ενδοκοινοτικό εμπόριο ορισμένων ζώντων ζώων και προϊόντων με προοπτική την υλοποίηση της εσωτερικής αγοράς (ΕΕ L 224, σ. 29), όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 92/118/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 1992, για τον καθορισμό των όρων υγειονομικού ελέγχου καθώς και των υγειονομικών συνθηκών που διέπουν το εμπόριο και τις εισαγωγές στην Κοινότητα προϊόντων που δεν υπόκεινται, όσον αφορά τους προαναφερομένους όρους, στις ειδικές κοινοτικές ρυθμίσεις του κεφαλαίου Ι του παραρτήματος Α της οδηγίας 89/662/ΕΟΚ και, όσον αφορά τους παθογόνους παράγοντες, της οδηγίας 90/425/ΕΟΚ (ΕΕ 1993, L 62, σ. 49), και ιδίως στο άρθρο 10, παράγραφος 4, της οδηγίας αυτής, καθώς και στην οδηγία 89/662/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 1989, σχετικά με

τους κτηνιατρικούς ελέγχους που εφαρμόζονται στο ενδοκοινοτικό εμπόριο με προοπτική την υλοποίηση της εσωτερικής αγοράς (ΕΕ L 395, σ. 13), όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 92/118, και ιδίως στο άρθρο 9 της οδηγίας αυτής.

16 Το άρθρο 10, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, και παράγραφος 4, της οδηγίας 90/425 ορίζει:

«1. Κάθε κράτος μέλος ανακοινώνει αμέσως στα άλλα κράτη μέλη και στην Επιτροπή, εκτός από την εμφάνιση στην επικράτειά του των ασθενειών που προβλέπονται στην οδηγία 82/894/ΕΟΚ, την εμφάνιση οποιασδήποτε ζωονοσίας, ασθενείας ή αιτίας που ενδέχεται να συνιστά σοβαρό κίνδυνο για τα ζώα ή την υγεία των ανθρώπων.

(...)

4. Σε κάθε περίπτωση, η Επιτροπή εξετάζει την κατάσταση, το συντομότερο δυνατό, στα πλαίσια της μόνιμης κτηνιατρικής επιτροπής. Θεσπίζει, σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 17, τα αναγκαία μέτρα για τα αναφερόμενα στο άρθρο 1 ζώα και προϊόντα και, αν το επιβάλλει η κατάσταση, για τα παράγωγα προϊόντα των εν λόγω ζώων. Η Επιτροπή παρακολουθεί την εξέλιξη της καταστάσεως και σύμφωνα με την ίδια διαδικασία τροποποιεί ή ακυρώνει, ανάλογα με την εξέλιξη, τις ληφθείσες αποφάσεις.»

17 Το άρθρο 1 της οδηγίας 90/425 αφορά τα ζώντα ζώα και τα προϊόντα που καλύπτονται από τις απαριθμούμενες στο παράρτημα Α οδηγίες, καθώς και τα αναφερόμενα στο άρθρο 21, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας, ήτοι τα απαριθμούμενα στο παράρτημα Β της οδηγίας 90/425 ζώα και προϊόντα.

18 Το άρθρο 9, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, και παράγραφος 4, της οδηγίας 89/662 προβλέπει:

«1. Τα κράτη μέλη ανακοινώνουν αμέσως στα άλλα κράτη μέλη και την Επιτροπή, εκτός από την εμφάνιση στην επικράτειά τους των ασθενειών που προβλέπονται στην οδηγία 82/894/ΕΟΚ, την εμφάνιση οποιασδήποτε ζωονοσίας, ασθενείας ή αιτίας που ενδέχεται να συνιστά σοβαρό κίνδυνο για τα ζώα ή την υγεία των ανθρώπων.

(...)

4. Σε κάθε περίπτωση, η Επιτροπή εξετάζει την κατάσταση, το συντομότερο δυνατό, στα πλαίσια της μόνιμης κτηνιατρικής επιτροπής. Θεσπίζει, σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 17, τα αναγκαία μέτρα για τα αναφερόμενα στο άρθρο 1 προϊόντα και, αν το επιβάλλει η κατάσταση, για τα προϊόντα από τα οποία προέρχονται ή τα οποία αποτελούν παράγωγα των εν λόγω προϊόντων. Η Επιτροπή παρακολουθεί την εξέλιξη της καταστάσεως και σύμφωνα με την ίδια διαδικασία τροποποιεί ή ακυρώνει, ανάλογα με την εξέλιξη, τις ληφθείσες αποφάσεις.»

19 Το άρθρο 1 της οδηγίας 89/662 αφορά τα προϊόντα ζωϊκής προελεύσεως που καλύπτονται από τις απαριθμούμενες στο παράρτημα Α οδηγίες ή από το άρθρο 14 της οδηγίας, ήτοι τα απαριθμούμενα στο παράρτημα Β της οδηγίας προϊόντα.

20 Στο προοίμιο της προσβαλλομένης αποφάσεως μνημονεύονται η δημοσίευση νέων επιστημονικών στοιχείων, η αναγγελία της λήψεως συμπληρωματικών μέτρων από την Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου (αφαίρεση των οστών των σφαγίων που προέρχονται από βοοειδή ηλικίας άνω των 30 μηνών σε εγκεκριμένες εγκαταστάσεις που εποπτεύονται από τη Meat Hygiene Service, ταξινόμηση των υπολειμμάτων του ξακρίσματος ως ειδικών παραπροϊόντων σφαγής βοοειδών και απαγόρευση της χρήσεως κρεατοστεαλεύρου προερχο-

μένου από θηλαστικά στη διατροφή όλων των εκτρεφομένων ζώων), τα απαγορευτικά των εισαγωγών μέτρα που έλαβαν διάφορα κράτη μέλη και η γνωμάτευση της επιστημονικής κτηνιατρικής επιτροπής. Η πέμπτη, η έκτη και η έβδομη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας έχουν ως εξής:

«ότι, ως έχει η κατάσταση σήμερα, δεν είναι δυνατή η λήψη οριστικής θέσεως επί του κινδύνου μεταδόσεως της ΣΕΒ στον άνθρωπο· ότι δεν αποκλείεται η ύπαρξη του κινδύνου αυτού· ότι η αβεβαιότητα που προκύπτει δημιουργεί μεγάλες ανησυχίες στους καταναλωτές· ότι, υπό τις συνθήκες αυτές και με τη μορφή επείγοντος μέτρου, παρίσταται σκόπιμο να απαγορευθεί για μια μεταβατική περίοδο η αποστολή βοοειδών και κρεάτων βοοειδών ή προϊόντων που προέρχονται από βόειο κρέας, από το Ηνωμένο Βασίλειο προς τα λοιπά κράτη μέλη· ότι οι ίδιες απαγορεύσεις πρέπει να εφαρμοστούν στις εξαγωγές προς τρίτες χώρες, ώστε να αποφευχθεί η εκτροπή του εμπορίου·

ότι η Επιτροπή θα πραγματοποιήσει, εντός των προσεχών εβδομάδων, κοινοτική επιθεώρηση στο Ηνωμένο Βασίλειο για να αποτιμήσει την εφαρμογή των ληφθέντων μέτρων· ότι πρέπει, εξάλλου, να εξεταστεί σε βάθος η σημασία των νέων στοιχείων από επιστημονική άποψη και τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν·

ότι, συνεπώς, η παρούσα απόφαση πρέπει να αναθεωρηθεί μετά από εξέταση του συνόλου των ως άνω στοιχείων».

21 Το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως προβλέπει:

«Εν αναμονή της συνολικής εξετάσεως της καταστάσεως και υπό την επιφύλαξη των κοινοτικών διατάξεων που θεσπίζονται σχετικά με την προστασία από τη σπογγώδη εγκεφαλοπάθεια των βοοειδών, το Ηνωμένο Βασίλειο δεν αποστέλλει από το έδαφός του προς τα άλλα κράτη μέλη και τις τρίτες χώρες:

— ζώντα βοοειδή, σπέρμα και έμβρυα αυτών,

— κρέατα ζώων του βοείου είδους που εσφάγησαν στο Ηνωμένο Βασίλειο,

— προϊόντα που έχουν παραχθεί από ζώα του βοείου είδους που εσφάγησαν στο Ηνωμένο Βασίλειο, που ενδέχεται να εισέλθουν στην ανθρώπινη ή ζωϊκή τροφική αλυσίδα, και τα προϊόντα που προορίζονται για ιατρική, φαρμακευτική χρήση ή για χρήση στον τομέα των καλλυντικών,

— κρεατοστεάλευρα που προέρχονται από θηλαστικά.»

22 Σύμφωνα με το άρθρο 3 της προσβαλλομένης αποφάσεως, το Ηνωμένο Βασίλειο υποβάλλει κάθε δύο εβδομάδες στην Επιτροπή έκθεση επί της εφαρμογής των μέτρων που λαμβάνονται για την προστασία από τη ΣΕΒ και, κατά το άρθρο 4, υποβάλλει «νέες προτάσεις για τον έλεγχο της σπογγώδους εγκεφαλοπάθειας των βοοειδών στο Ηνωμένο Βασίλειο».

23 Το Ηνωμένο Βασίλειο ζητεί, προβάλλον ως κύριο αίτημα, την ακύρωση της προσβαλλομένης αποφάσεως της Επιτροπής και, επικουρικώς, την ακύρωση του άρθρου 1 αυτής καθόσον έχει εφαρμογή: α) στα ζώντα βοοειδή των οποίων η εξαγωγή από το Ηνωμένο Βασίλειο επετράπη με την απόφαση 94/474 και/ή β) στο σπέρμα και/ή στα έμβρυα ζώντων βοοειδών και/ή γ) στο κρέας σφαγέντων στο Ηνωμένο Βασίλειο βοοειδών ηλικίας κάτω των 30 μηνών ή στο κρέας βοοειδών ως προς τα οποία πιστοποιείται ότι προέρχονται από αγέλες που δεν έχουν εμφανίσει κρούσματα ΣΕΒ και δεν έχουν έλθει σε επαφή με καμία πηγή τροφής όντως ή καθ' υπόθεση μολυνθείσα από τον παθογόνο παράγοντα της ΣΕΒ και/ή δ) στα προϊόντα που λαμβάνονται από σφαγέντα στο Ηνωμένο Βασίλειο βοοειδή, τα οποία ενδέχεται να εισχωρήσουν στην τροφική αλυσίδα των ζώων ή των ανθρώπων, και στα υλικά που προορίζονται για ιατρική και φαρμακευτική χρήση ή για χρήση στον τομέα των καλλυντικών και/ή ε) στη ζελατίνη και/ή στο ζωικό λίπος και/ή στ) στις εξαγωγές προς τις τρίτες χώρες (εκτός αν υπάρχει πραγματικός κίνδυνος εκτροπής του ρεύματος του εμπορίου και εφόσον συντρέχει λόγος). Το Ηνωμένο Βασίλειο ζητεί επίσης την ακύρωση όλων των λοιπών προσβαλλομένων πράξεων και την καταδίκη της Επιτροπής στα δικαστικά έξοδα.

24 Η Επιτροπή και το Συμβούλιο ζητούν την απόρριψη της προσφυγής και την καταδίκη του Ηνωμένου Βασιλείου στα δικαστικά έξοδα.

Επί του παραδεκτού της προσφυγής στον βαθμό που αφορά «τις λοιπές προσβαλλόμενες πράξεις»

25 Εκτός της ακυρώσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως, το Ηνωμένο Βασίλειο αιτείται και την ακύρωση ορισμένων θέσεων που έλαβε η Επιτροπή, και συγκεκριμένα της ανακοινώσεως της 10ης Απριλίου 1996, με την οποία η Επιτροπή δεν εκδήλωσε την πρόθεση να άρει την επιβληθείσα απαγόρευση, της από 13 Απριλίου 1993 δηλώσεως του επιτρόπου Fischler ότι η άρση της απαγορεύσεως εξαγωγής εξηρτάτο από την «ταχύτητα θεσπίσεως εκ μέρους του Ηνωμένου Βασιλείου των μέτρων διά των οποίων διασφαλίζεται ότι αποκλείεται από την τροφική αλυσίδα η δυνάμει μολυσμένη από τη ΣΕΒ αγέλη», καθώς και της διευκρινιστικής ανακοινώσεως της 8ης Μαΐου 1996, σύμφωνα με την οποία η Επιτροπή σκόπευε να άρει την απαγόρευση εξαγωγής ορισμένων προϊόντων, αναγνωρίζοντας με τον τρόπο αυτό έμμεσα ότι η απαγόρευση δεν επρόκειτο να αρθεί για τα λοιπά προϊόντα. Κατά το Ηνωμένο Βασίλειο, οι ανωτέρω ληφθείσες θέσεις μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο προσφυγής δυνάμει του άρθρου 173 της Συνθήκης ως εκ του ότι συνιστούν ή είναι δηλωτικές της ασκήσεως φερομένων ή πραγματικών εξουσιών της Επιτροπής δυνάμει των οδηγίων 90/425 και 89/662. Άλλωστε, οσάκις η Επιτροπή υποχρεούται να προβαίνει σε διαρκή έλεγχο μιας καταστάσεως, οι εν λόγω ληφθείσες θέσεις συνιστούν πράξεις δυνάμενες να προσβληθούν κατά την έννοια του άρθρου 173 της Συνθήκης, εφόσον δεν συνιστούν απλώς την επιβεβαίωση προηγουμένως εκδοθείσας αποφάσεως, αλλά διακεκριμένες πράξεις, ληφθείσες δυνάμει των εξουσιών που διαθέτει η Επιτροπή, παράγουσες έννομα αποτελέσματα έναντι εκείνου ο οποίος ενδιαφέρεται για τη διατήρηση της υφισταμένης καταστάσεως.

26 Αντίθετα, η Επιτροπή φρονεί ότι τα συμβάντα αυτά δεν συνιστούν πράξεις δυνάμενες να προσβληθούν κατά την έννοια του άρθρου 173 της Συνθήκης, δεδομένου ότι στερούνται εννόμου αποτελέσματος επί της καταστάσεως που επικρατεί στο Ηνωμένο Βασίλειο. Αν το τελευταίο έκρινε ότι σε δεδομένο χρόνο τα αποδειχθέντα πραγματικά περιστατικά επέβαλαν στην Επιτροπή την υποχρέωση να δράσει, μπορούσε να ασκήσει την προβλεπομένη στο άρθρο 175 της Συνθήκης ΕΚ προσφυγή.

27 Όπως προκύπτει από πάγια νομολογία, για να μπορέσει μια πράξη του Συμβουλίου ή της Επιτροπής να αποτελέσει αντικείμενο προσφυγής ακυρώσεως, πρέπει να σκοπεί στην παραγωγή εννόμων αποτελεσμάτων (απόφαση της 27ης Σεπτεμβρίου 1988 στην υπόθεση 114/86, Ηνωμένο Βασίλειο κατά Επιτροπής, Συλλογή 1988, σ. 5289, σκέψη 12).

28 Αυτό δεν συμβαίνει όταν πρόκειται για πράξη της Επιτροπής απηχούσα την πρόθεση της ιδίας ή μιας από τις υπηρεσίες της να ακολουθήσει ορισμένη γραμμή συμπεριφοράς (προαναφερθείσα απόφαση Ηνωμένο Βασίλειο κατά Επιτροπής, σκέψη 13) ή ακόμη για πράξη αμιγώς επιβεβαιωτικού χαρακτήρα προγενέστερης πράξεως, οπότε η ακύρωση της προγενέστερης πράξεως εμπεριέχει και εκείνη της επιβεβαιωτικής πράξεως (απόφαση της 25ης Οκτωβρίου 1977 στην υπόθεση 26/76, Metro κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1977, σ. 567, σκέψη 4).

29 Οι ληφθείσες από την Επιτροπή θέσεις, οι οποίες αποτελούν αντικείμενο της προσφυγής του Ηνωμένου Βασιλείου, δεν συνιστούν παρά απλές δηλώσεις προθέσεως, στερούμενες εννόμου αποτελέσματος, οι οποίες ήσαν κατά τα λοιπά δηλωτικές της βουλήσεως επικυρώσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως.

30 Επομένως, η προσφυγή του Ηνωμένου Βασιλείου είναι απαράδεκτη καθόσον βάλλει κατά των ληφθεισών από την Επιτροπή θέσεων της 10ης Απριλίου, της 13ης Απριλίου και της 8ης Μαΐου 1996.

Επί της ουσίας της προσφυγής

31 Προς στήριξη του αιτήματός του περί ακυρώσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως, το Ηνωμένο Βασίλειο επικαλείται σωρεία λόγων. Οι τρεις πρώτοι αρύονται, ο μεν πρώτος από την κατάχρηση εκ μέρους της Επιτροπής των ορίων ασκήσεως των εξουσιών που της αναγνωρίζουν οι οδηγίες 90/425 και 89/662, ο δεύτερος από την παραβίαση της αρχής της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων και ο τρίτος από την κατάχρηση εξουσίας. Ο τέταρτος λόγος του Ηνωμένου Βασιλείου αρύεται από την έλλειψη αιτιολογίας της προσβαλλομένης αποφάσεως. Το Ηνωμένο Βασίλειο επικαλείται ως πέμπτο λόγο την παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας, ως έκτο την παράβαση των άρθρων 6 και 40, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΚ και ως έβδομο την παράβαση του άρθρου 39, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Ο όγδοος λόγος αρύεται από την έλλειψη νομιμότητας του άρθρου 1, τρίτη περίπτωση, της προσβαλλομένης αποφάσεως, ιδίως στον βαθμό που παραβιάζεται η αρχή της ασφαλείας δικαίου. Ο ένατος λόγος αρύεται από την έλλειψη νομιμότητας των οδηγιών 90/425 και 89/662, καθόσον θεμελιώνονται σε μη προσήκουσα νομική βάση, ήτοι στο άρθρο 43 της Συνθήκης ΕΚ.

Επί των τριών πρώτων λόγων ακυρώσεως, αρυομένων από τη μη τήρηση των προϋποθέσεων που διέπουν την άσκηση των εξουσιών της Επιτροπής, από την παραβίαση της αρχής της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων και από την κατάχρηση εξουσίας

32 Το Ηνωμένο Βασίλειο αμφισβητεί ότι έλαβε χώρα «εμφάνιση» μιας «ζωονοσίας, ασθενείας ή αιτίας που ενδέχεται να συνιστά σοβαρό κίνδυνο για τα ζώα ή την υγεία των ανθρώπων» κατά την έννοια των άρθρων 10, παράγραφος 1, της οδηγίας 90/425 και 9, παράγραφος 1, της οδηγίας 89/662, διατάξεων που εξουσιοδοτούν την Επιτροπή να εκδώσει την προσβαλλόμενη απόφαση ως μέτρο διαφυλάξεως, σύμφωνα με την παράγραφο 4 των ιδίων άρθρων. Κατά την Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, η ΣΕΒ υφίστατο ήδη από ετών και πριν από την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως, αποτελούσε δε ήδη αντικείμενο μέτρων που έλαβαν το Ηνωμένο Βασίλειο και η Επιτροπή. Η προσβαλλομένη απόφαση δεν δικαιολογείται ούτε από πληροφορίες, βάσει των οποίων θα μπορούσε να υποτεθεί ότι τα ήδη ληφθέντα κατά της ΣΕΒ μέτρα δεν ήσαν αποτελεσματικά ή από πληροφορίες αναφερόμενες σε κίνδυνο μη ληφθέντα προηγουμένως υπόψη (εφόσον τα προγενέστερα μέτρα θεμελιώνονταν ήδη στην άποψη ότι η ΣΕΒ ήταν ζωονοσία). Δεν επρόκειτο για εικασίες ως προς τη μεταδοτικότητα της ΣΕΒ μεταξύ ζώων. Όσον αφορά τον κίνδυνο για την ανθρώπινη υγεία (αν υποτεθεί ότι υφίσταται παρόμοιος κίνδυνος), αυτός δεν θα μπορούσε να δικαιολογήσει την προσβαλλομένη απόφαση αφού ήταν αμελητέος, αν ληφθούν υπόψη τα ήδη θεσπισθέντα μέτρα, ή το ότι αφορούσε περίοδο προγενέστερη της λήψεως μέτρων ελέγχου της ΣΕΒ.

33 Σύμφωνα με το Ηνωμένο Βασίλειο, αφής στιγμής οι ανατεθείσες διά των οδηγιών 90/425 και 89/662 στην Επιτροπή εξουσίες πρέπει να ασκούνται ενόψει, ιδίως, της εγκαθιδρύσεως και διατηρήσεως της εσωτερικής αγοράς, η Επιτροπή δεν διαθέτει την εξουσία απαγορεύσεως των εξαγωγών προς τις τρίτες χώρες. Όσον αφορά τον κίνδυνο επανεισαγωγής των προϊόντων, το Ηνωμένο Βασίλειο υπογραμμίζει ότι η υφισταμένη κοινοτική νομοθεσία, η οποία εφαρμόζεται επί των εισαγωγών εντός της Κοινότητας, καθιστά περιττή, και μάλιστα αντίθετη προς τις αρχές, την ερμηνεία της κοινοτικής νομοθεσίας περί του ενδοκοινοτικού εμπορίου κατά τρόπον ώστε να την καθιστά εφαρμοστέα και επί των εντός της Κοινότητας εισαγωγών. Επιπλέον, το Ηνωμένο Βασίλειο διευκρινίζει ότι οι τρίτες χώρες έχουν τις δικές τους προτεραιότητες και τους δικούς τους κανόνες προστασίας της υγείας και της ασφαλείας, οι οποίοι συχνά στηρίζονται επί αναγνωρισμένων διεθνών κανόνων.

34 Οι ανατεθειμένες με τις οδηγίες 90/425 και 89/662 εξουσίες πρέπει να ασκούνται επίσης προς διασφάλιση της δημοσίας υγείας και της υγείας των ζώων.

Από αυτήν την παραπομπή στο άρθρο 36 της Συνθήκης ΕΚ και από τη χρησιμοποιούμενη στις οδηγίες 90/425 και 89/662 ορολογία, το Ηνωμένο Βασίλειο συνάγει ότι οι λόγοι, η επίκληση των οποίων μπορεί να δικαιολογήσει την παρεμπόδιση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων, είναι περιορισμένοι. Οικονομικοί λόγοι δεν αρκούν για να επιτρέψουν στην Επιτροπή να δράσει.

35 Τέλος, το Ηνωμένο Βασίλειο υποστηρίζει ότι συντρέχει κατάχρηση εξουσίας στον βαθμό που η Επιτροπή άσκησε την αναγνωρισμένη σ' αυτήν από τις οδηγίες 90/425 και 89/662 εξουσία για σκοπούς αλλότριους από τους εκεί προβλεπομένους. Όπως προκύπτει ιδίως από την πέμπτη αιτιολογική σκέψη της, καθώς και από δηλώσεις της Επιτροπής κατά τον χρόνο εκδόσεώς της, η προσβαλλομένη απόφαση εμφανίστηκε ως οικονομικό μέτρο με σκοπό τη σταθεροποίηση της καταστάσεως, τη διασφάλιση των καταναλωτών και την εξασφάλιση της βιομηχανίας βοοειδών.

36 Η Επιτροπή αντικρούει ότι, αν η ΣΕΒ υφίστατο ήδη, οι ανακοινώσεις της ΣΕΣΕ οδήγησαν σε ανακατάταξη της νόσου, η οποία δεν θεωρείται του λοιπού απλώς και μόνον ως δυναμένη να μολύνει την αγέλη αλλά και ως κίνδυνος για την υγεία του ανθρώπου. Οι νέες αυτές πληροφορίες μετέβαλαν την αξιολόγηση του κινδύνου και δικαιολόγησαν την επέμβαση της Επιτροπής με τις οδηγίες 90/425 και 89/662. Η Επιτροπή υπογραμμίζει περαιτέρω ότι ουδόλως αποδεικνύεται ότι τα νέα κρούσματα της νόσου Creutzfeldt-Jakob οφείλονται σε προηγούμενη έκθεση στον κίνδυνο των απαγορευομένων ειδικών παραπροϊόντων σφαγής βοοειδών, αλλ' ότι, αντίθετα, η ΣΕΣΕ συνέστησε τη θέσπιση συμπληρωματικών μέτρων. Εξάλλου, τα μολυσμένα από τη νόσο τρόφιμα δεν συνιστούν οπωσδήποτε τον κύριο τρόπο μεταδόσεως. Τέλος, η απαγόρευση του 1988 επί των τροφίμων επιβράδυνε την παραγωγή των αποτελεσμάτων της νόσου, η του 1989 σχετικά με τα ειδικά παραπροϊόντα σφαγής βοοειδών δεν ήταν αποτελεσματική, ενώ το σύστημα ελέγχου των βοοειδών δεν ήταν ενδεδειγμένο επειδή, σε περισσότερες από 11 000 περιπτώσεις, κατέστη αδύνατος ο εντοπισμός της αρχικής αγέλης των ζώων που προσβλήθηκαν από τη ΣΕΒ.

37 Όσον αφορά τα μέτρα που είχε την εξουσία να θεσπίσει βάσει των οδηγιών 90/425 και 89/662, η Επιτροπή υπενθυμίζει, πρώτον, ότι σε θέματα κοινής γεωργικής πολιτικής ο κοινοτικός νομοθέτης διαθέτει ευρεία εξουσία εκτιμήσεως. Το Συμβούλιο μπορεί να υποχρεωθεί να αναθέσει στην Επιτροπή ευρείες εκτελεστικές εξουσίες στον βαθμό που είναι η μόνη σε θέση να ακολουθεί σε μόνιμη βάση και με τη δέουσα προσοχή την εξέλιξη των γεωργικών αγορών και να δρα με την ταχύτητα που επιβάλλει η κατάσταση. Οι εν λόγω

εξουσίες δικαιολογούνται κατά μείζονα λόγο αφού πρέπει να ασκούνται σύμφωνα με διαδικασία η οποία επιφυλάσσει στο Συμβούλιο τη δυνατότητα να παρεμβαίνει και το ίδιο. Τέλος, τα άρθρα 10, παράγραφος 4, της οδηγίας 90/425 και 9, παράγραφος 4, της οδηγίας 89/662 έχουν γενική διατύπωση και εξουσιοδοτούν την Επιτροπή να δρα «σε κάθε περίπτωση» και να «θεσπίζει τα αναγκαία μέτρα». Επειδή πρόκειται για απαγόρευση κυκλοφορίας των ζώων και προϊόντων εκτός συγκεκριμένης ζώνης της Κοινότητας, ήτοι για μέτρο υγειονομικής απομονώσεως, η προσβαλλομένη απόφαση είναι η ενδεδειγμένη.

38 Εξάλλου, η Επιτροπή θεωρεί ότι το προσφεύγον προβαίνει τεχνηέντως σε διάκριση μεταξύ της δημοσίας υγείας και της εύρυθμης λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς. Εξεταζόμενα σε μακροχρόνια προοπτική, τα ληφθέντα μέτρα ήσαν αναγκαία για την πραγματοποίηση των στόχων των οδηγιών 90/425 και 89/662, ήτοι της προστασίας της δημοσίας υγείας και της υγείας των ζώων υπό το πρίσμα της εύρυθμης λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς.

39 Ακολούθως, η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι από προσεκτική ανάγνωση των άρθρων 10, παράγραφος 4, της οδηγίας 90/425 και 9, παράγραφος 4, της οδηγίας 89/662 δεν προκύπτει ότι απαγορεύεται η εκ μέρους της λήψη μέτρων έναντι τρίτων χωρών οσάκις αυτά είναι αναγκαία. Λόγω του επείγοντος της καταστάσεως και εν όψει του γεγονότος ότι η ΣΕΒ έπληττε κυρίως το Ηνωμένο Βασίλειο, δεν θα ήταν προφανώς ο ενδεδειγμένος και αποτελεσματικός τρόπος για την Επιτροπή να στηριχθεί στην κανονιστική ρύθμιση που αφορούσε τα ζώα και τα προϊόντα προελεύσεως τρίτων χωρών, διότι τούτο απαιτούσε τροποποίηση των οδηγιών σχετικά με τις εντός της Κοινότητας εισαγωγές ή διαπραγματεύσεις με τις τρίτες χώρες.

40 Απορρίπτοντας την αιτίαση περί καταχρήσεως εξουσίας, η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι οι λόγοι της προσβαλλομένης αποφάσεως αναδύονται με σαφήνεια από τις αιτιολογικές σκέψεις της, οι οποίες τελούν σε λογική ακολουθία με τα θεσπισθέντα μέτρα. Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η πέμπτη αιτιολογική σκέψη της αποφάσεως πρέπει να εξεταστεί στο σύνολό της και όχι με αποκλειστική αναφορά προς την περίοδο της προτάσεως η οποία αναφέρεται στις ανησυχίες των καταναλωτών.

41 Το Συμβούλιο διευκρινίζει ότι οι οδηγίες 90/425 και 89/662 αποτελούν μέρος ενός συνεκτικού και πλήρους νομοθετικού συνόλου που θεσπίστηκε για να αντικαταστήσει, μέσω δέσμης κοινών κανόνων, τα μονομερή μέτρα που ελάμβανε με δική του πρωτοβουλία κάθε κράτος μέλος κατ' εφαρμογή του άρθρου 36 της Συνθήκης. Όσον αφορά τις ανατεθειμένες στην Επιτροπή εκτελεστικές εξουσίες, όπως προκύπτει από την οικονομία της ίδιας της Συνθήκης, υπό το πρίσμα της οποίας πρέπει να ερμηνευθούν τα άρθρα της 145 και 155, καθώς και από τις επιταγές της πρακτικής, η έννοια της εκτελέσεως πρέπει να ερμηνεύεται ευρέως, ειδικότερα στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής, κατά μείζονα δε λόγο σε επείγουσες περιπτώσεις. Στην προκειμένη περίπτωση, το Συμβούλιο διατηρεί εν πάση περιπτώσει ως κάποιο βαθμό την εξουσία ελέγχου λόγω της πραγματικής συνθέσεως της μόνιμης κτηνιατρικής επιτροπής και μπορεί να παρεμβαίνει χάρη στην εφαρμογή της διαδικασίας III, εναλλακτική διατύπωση β', της αποφάσεως 87/373/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 1987, περί καθορισμού των όρων ασκήσεως των ανατεθειμένων στην Επιτροπή εκτελεστικών αρμοδιοτήτων (ΕΕ L 197, σ. 33, αποκαλούμενη απόφαση «επιτροπολογίας»).

42 Το Συμβούλιο εκτιμά ότι στην προκειμένη περίπτωση η Επιτροπή θεμελίωσε την απόφασή της στις αρτιότερες τεχνικές και επιστημονικές γνώμες που είναι διαθέσιμες. Προέβη στην υποχρεωτική διαβούλευση με τη μόνιμη κτηνιατρική επιτροπή, αλλά και στην προαιρετική διαβούλευση με την κτηνιατρική επιστημονική επιτροπή. Εν πάση περιπτώσει, ήταν αδύνατο να αγνοήσει τα στοιχεία που κατέστησε γνωστά στο κοινό η ΣΕΣΕ. Υπό τις περιστάσεις αυτές, δεν υπέπεσε σε προφανή πλάνη κατά την αρχική εκτίμησή της του κινδύνου για την υγεία ζώων ή ανθρώπων.

43 Κατά το Συμβούλιο, οι διατάξεις των οδηγιών 90/425 και 89/662 σχετικά με τα μέτρα διασφαλίσεως δεν επιβάλλουν στην Επιτροπή κανένα όριο ούτε ως προς την επιλογή των μέτρων ούτε ως προς την ακολουθητέα μέθοδο δράσεως επί της καταστάσεως, ούτε τέλος ως προς τη διάρκεια των θεσπισθέντων μέτρων. Η υγειονομική απομόνωση προβλέπεται από τις ανωτέρω δύο οδηγίες και αποφασίστηκε άλλωστε σε θέματα αφθώδους πυρετού ή πανώλης των αλόγων. Η ΣΕΒ διέφερε από τις λοιμώδεις αυτές νόσους, πλην όμως η λήψη μέτρων απομονώσεως δικαιολογούνταν από το γεγονός ότι η ασθένεια είχε διαδοθεί ευρέως σε μεγάλο τμήμα της επικρατείας του Ηνωμένου Βασιλείου, ενώ υφίσταντο δυσχέρειες απορρέουσες από την αδυναμία εντοπισμού των ζώων και ελέγχου των κινήσεών τους, καθώς και από τον ανεπαρκή αριθμό των δηλωθέντων πριν από το 1988 κρουσμάτων.

44 Κατόπιν αυτού, το Συμβούλιο φρονεί ότι τα επείγοντα μέτρα ορθώς εφαρμόστηκαν επί των κοινοτικών εξαγωγών προς τις τρίτες χώρες. Το άρθρο 43 της Συνθήκης συνιστά την ενδεδειγμένη και επαρκή νομική βάση όσον αφορά το εμπόριο των γεωργικών προϊόντων με τις τρίτες χώρες, ενώ από κανένα στοιχείο των οδηγιών 90/425 και 89/662 δεν μπορεί να συναχθεί ότι το Συμβούλιο περιόρισε ρητώς τις εξουσίες που ασκεί η Επιτροπή δυνάμει της ρήτρας διασφαλίσεως, αποκλείοντας ρητώς τις εξαγωγές προς τις τρίτες χώρες. Εξάλλου, οι επιταγές σε θέματα δημοσίας υγείας είναι αδιαίρετες και παγκόσμιες, οπότε ήταν αδιανόητη η θέσπιση δύο κατηγοριών κανόνων εφαρμοστέων ανάλογα με το αν τα προϊόντα προορίζονταν για την Κοινότητα ή για τρίτες χώρες. Εν πάση περιπτώσει, η επέκταση της απαγορεύσεως των εξαγωγών προς τρίτες χώρες δικαιολογούνταν ήδη αποκλειστικά και μόνον από τη μέριμνα προλήψεως εκτροπών των ρευμάτων του εμπορίου.

45 Κατά το Συμβούλιο, η αρμοδιότητα της Επιτροπής δεν περιλαμβάνει μόνον όλα τα προσδιοριζόμενα στις οδηγίες 90/425 και 89/662 προϊόντα, αλλ' εκτείνεται και επί των πρώτων ή επί των παραγώγων προϊόντων που ενδέχεται να μην προσδιορίζονται με τις εν λόγω οδηγίες.

46 Όσον αφορά το επιχείρημα περί καταχρήσεως εξουσίας λόγω του ότι η απόφαση ελήφθη για να καθησυχάσει τους καταναλωτές, το Συμβούλιο διατείνεται ότι πρόκειται για εσφαλμένη διάκριση και αναφέρει συναφώς το σημείο 4 των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα στην υπόθεση C-27/95, Bakers of Nailsea, επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 15ης Απριλίου 1997 (Συλλογή 1997, σ. I-1847), σύμφωνα με τις οποίες «η θέσπιση του καταλλήλου συστήματος υγειονομικού ελέγχου των κρεάτων συντελεί αποφασιστικά στην ενίσχυση της εμπιστοσύνης της αγοράς στην ποιότητα και στην καλή υγειονομική κατάσταση του προϊόντος».

47 Προκειμένου να προσδιοριστεί αν, θεσπίζοντας την προσβαλλομένη απόφαση, η Επιτροπή ενήργησε εντός του πλαισίου των εξουσιών που της απένειμαν οι οδηγίες 90/425 και 89/662, επιβάλλεται να ελεγχθεί αν πληρούνταν οι προϋποθέσεις θεσπίσεως των μέτρων διασφαλίσεως κατά την έννοια των ανωτέρω δύο οδηγιών, αν η Επιτροπή είχε τη δυνατότητα να απαγορεύσει τις εξαγωγές, αν η απαγόρευση μπορούσε να επεκταθεί σε τρίτες χώρες και, τέλος, αν η Επιτροπή ενήργησε προς αλλότριο από τον ενδεικνυόμενο σκοπό, κατά κατάχρηση εξουσίας.

48 Τα άρθρα 10, παράγραφος 1, της οδηγίας 90/425 και 9, παράγραφος 1, της οδηγίας 89/662 προβλέπουν ότι «η εμφάνιση οποιασδήποτε ζωονοσίας, ασθενείας ή αιτίας που ενδέχεται να συνιστά σοβαρό κίνδυνο για τα ζώα ή την υγεία των ανθρώπων» παρέχει την ευχέρεια θεσπίσεως μέτρων διασφαλίσεως.

49 Επιβάλλεται εν προκειμένω να ελεγχθεί ειδικότερα αν οι ανακοινώσεις της ΣΕΣΕ, σύμφωνα με τις οποίες η ΣΕΒ ήταν η πλέον ευλογοφανής εξήγηση («the most likely explanation») της εμφανίσεως της νέας μορφής της ασθενείας Creutzfeldt-Jakob, παρέσχον τη δυνατότητα θεσπίσεως μέτρων διασφαλίσεως, ενώ η ΣΕΒ υφίστατο ήδη από ετών, τόσο το Ηνωμένο Βασίλειο όσο και η Επιτροπή είχαν θεσπίσει μέτρα και είχε ήδη ληφθεί υπόψη ο κίνδυνος που ενείχε η εν λόγω ασθένεια για τον άνθρωπο.

50 Συναφώς, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι, κατά την έννοια των οδηγιών 90/425 και 89/662, το γεγονός ότι μια ζωονοσία, ασθένεια ή αιτία λογίζεται ως δυναμένη να αποτελέσει σοβαρό κίνδυνο είναι εκείνο που δικαιολογεί την εξουσία της Επιτροπής να λάβει μέτρα διασφαλίσεως.

51 Πράγματι, στόχος των οδηγιών 90/425 και 89/662 είναι να παρασχεθεί στην Επιτροπή η ευχέρεια ταχείας παρεμβάσεως για την αποφυγή της διαδόσεως μιας ασθενείας μεταξύ των ζώων ή βλάβης της ανθρώπινης υγείας. Θα αντέκειτο προς τον στόχο αυτό η μη αναγνώριση στην Επιτροπή της δυνατότητας θεσπίσεως των αναγκαίων μέτρων μετά τη δημοσίευση νέων πληροφοριών, οι οποίες τροποποιούν σε σημαντικό βαθμό τα δεδομένα περί της νόσου, ιδίως όσον αφορά τη δυνατότητα μεταδόσεώς της και τις συνέπειές της, με το αιτιολογικό ότι η ασθένεια υφίσταται από μακρού χρόνου.

52 Εν προκειμένω, η νέα πληροφορία που περιελάμβαναν τα ανακοινωθέντα της ΣΕΣΕ ενέκειτο στο γεγονός ότι μια θεωρητική περίπτωση προσέλαβε διαστάσεις πιθανού δεσμού μεταξύ της ΣΕΒ και της νόσου Creutzfeldt-Jakob. Πράγματι, σύμφωνα με την «πλέον ευλογοφανή εξήγηση» («the most likely explanation»), τα κρούσματα της νόσου Creutzfeldt-Jacob συνδέονταν με την έκθεση στη ΣΕΒ πριν από την εγκαθίδρυση το 1989 της απαγορεύσεως ορισμένων ειδικών παραπροϊόντων σφαγής βοοειδών.

53 Ακόμη και αν η ΣΕΒ υφίστατο ήδη, οι νέες πληφορορίες που κοινοποίησε η ΣΕΣΕ άλλαζαν αισθητά τα δεδομένα περί του κινδύνου που ενείχε η νόσος για την ανθρώπινη υγεία, με αποτέλεσμα να παρέχουν στην Επιτροπή την εξουσία θεσπίσεως μέτρων διασφαλίσεως κατά την έννοια των οδηγιών 90/425 και 89/662.

54 Σχετικά με τις εξουσίες της Επιτροπής, οι οδηγίες 90/425 και 89/662 είναι διατυπωμένες ευρύτατα, εφόσον εξουσιοδοτούν την Επιτροπή να θεσπίσει τα «αναγκαία μέτρα» επί των ζώντων ζώων, των παραγώγων από τα ζώα αυτά προϊόντων, των προϊόντων ζωικής προελεύσεως και των παραγώγων εκ των προϊόντων αυτών προϊόντων, χωρίς την πρόβλεψη ορίων ως προς το διαχρονικό ή το εδαφικό πεδίο εφαρμογής των μέτρων.

55 Όπως προκύπτει από τις διατάξεις των οδηγιών 90/425 και 89/662, μόνον τα ζώα και τα προϊόντα ζωικής προελεύσεως που πληρούν τις προβλεπόμενες στις εν λόγω οδηγίες προϋποθέσεις είναι εμπορεύσιμα. Εναπόκειται στις αρχές των κρατών μελών αποστολής να ελέγχουν κατά πόσο πληρούνται οι προϋποθέσεις αυτές προτού εκδώσουν τις άδειες εξαγωγής (άρθρα 3 και 4 της οδηγίας 90/425 και άρθρα 3 και 4 της οδηγίας 89/662).

56 Αν στον τόπο προορισμού του αποστελλομένου εμπορεύματος ή κατά τη διάρκεια της μεταφοράς διαπιστωθεί ζωονοσία, ασθένεια ή οποιαδήποτε αιτία που ενδέχεται να αποτελεί σοβαρό κίνδυνο για τα ζώα ή για τον άνθρωπο, οι οδηγίες 90/425 και 89/662 προβλέπουν ότι οι αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους προορισμού μπορούν να διατάξουν την υγειονομική απομόνωση του ζώου ή της παρτίδας ζώων στον πλησιέστερο σταθμό απομονώσεως ή τη θανάτωσή τους και/ή την καταστροφή τους (άρθρο 8, παράγραφος 1, στοιχείο α', πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 90/425), ή την καταστροφή της παρτίδας των προϊόντων ζωικής προελεύσεως ή οποιαδήποτε άλλη προβλεπόμενη από την κοινοτική κανονιστική ρύθμιση χρήση (άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο α', πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 89/662).

57 Οι ανωτέρω διατάξεις αποδεικνύουν ότι, σε περίπτωση ζωονοσίας, ασθενείας ή οποιασδήποτε άλλης αιτίας που μπορεί να θεωρηθεί ότι αποτελεί σοβαρό

κίνδυνο για τα ζώα και τον άνθρωπο, η ακινητοποίηση των ζώων και των προϊόντων και η υγειονομική απομόνωσή τους σε συγκεκριμένο χώρο συνιστά κατάλληλο μέτρο, εφόσον μπορεί να προκύπτει τόσο από αποφάσεις των αρχών του κράτους μέλους εξαγωγής όσο και εκείνων του κράτους μέλους εισαγωγής.

58 Πρέπει να γίνει δεκτό ότι η κατά περίπτωση αποτελεσματικότητα της υγειονομικής αυτής απομονώσεως καθιστά αναγκαία την πλήρη απαγόρευση της κυκλοφορίας των ζώων και των προϊόντων πέραν των συνόρων του ενδιαφερομένου κράτους μέλους, επηρεάζοντας με τον τρόπο αυτό την εξαγωγή προς τις τρίτες χώρες.

59 Συναφώς, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι οι οδηγίες 90/425 και 89/662 δεν αποκλείουν ρητώς την αρμοδιότητα της Επιτροπής να απαγορεύει την εξαγωγή προς τρίτες χώρες. Ομοίως, όπως υπογράμμισε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 23 των προτάσεών του, ο περιορισμός αυτός δεν συνάγεται εκ του γεγονότος ότι οι οικείες οδηγίες αναφέρονται στους ελέγχους «που εφαρμόζονται επί του ενδοκοινοτικού εμπορίου», εφόσον οι εξουσίες της Επιτροπής υπόκεινται μόνον στην προϋπόθεση ότι τα ληφθέντα μέτρα είναι αναγκαία για τους σκοπούς της προστασίας της υγείας εντός της ενοποιημένης αγοράς.

60 Τέλος, πρέπει να υπομνησθεί ότι, οσάκις η Επιτροπή διαθέτει ευρεία εξουσία εκτιμήσεως, ιδίως όσον αφορά τη φύση και την έκταση των μέτρων που θεσπίζει, ο έλεγχος του κοινοτικού δικαστή πρέπει να περιορίζεται στην εξέταση αν η άσκηση της εξουσίας αυτής πάσχει προφανή πλάνη ή κατάχρηση εξουσίας ή ακόμη αν η Επιτροπή υπερέβει προφανώς ή όχι τα όρια της εξουσίας της εκτιμήσεως (βλ. απόφαση της 25ης Ιανουαρίου 1979 στην υπόθεση 98/78, Racke, Συλλογή τόμος 1979/I, σ. 55, σκέψη 5).

61 Εν προκειμένω, από τα νέα επιστημονικά δημοσιεύματα πιθανολογήθηκε η ύπαρξη συνδέσμου μεταξύ μιας νόσου προσβάλλουσας το βόειο κεφάλαιο του Ηνωμένου Βασιλείου και μιας θανατηφόρου νόσου η οποία προσβάλλει τον άνθρωπο και για τη θεραπεία της οποίας ουδέν είναι σήμερα γνωστόν.

62 Συναφώς, ενόψει, αφενός, της αβεβαιότητας ως προς την επάρκεια και την αποτελεσματικότητα των μέτρων που είχαν λάβει προηγουμένως το Ηνωμένο Βασίλειο και η Επιτροπή και, αφετέρου, των θεωρουμένων σοβαρών για τη δημόσια υγεία κινδύνων (βλ. διάταξη της 12ης Ιουλίου 1996 στην προαναφερθείσα υπόθεση Ηνωμένο Βασίλειο κατά Επιτροπής, σκέψη 63), η Επιτροπή δεν υπερέβη προδήλως τα όρια της εξουσίας της εκτιμήσεως, επιδιώκοντας να απομονώσει υγειονομικώς την ασθένεια στο έδαφος του Ηνωμένου Βασιλείου μέσω της απαγορεύσεως των εξαγωγών βοοειδών, βοείου κρέατος και παραγώγων προϊόντων που προέρχονταν από το έδαφος αυτό και είχαν προορισμό τόσο τα λοιπά κράτη μέλη όσο και τρίτες χώρες.

63 Αν παρόμοιο μέτρο έχει επίπτωση στην ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, δεν έπεται εξ αυτού ότι αντίκειται προς το κοινοτικό δίκαιο, εφόσον θεσπίστηκε σύμφωνα με οδηγίες αποσκοπούσες συγκεκριμένα στην απρόσκοπτη κυκλοφορία των γεωργικών προϊόντων (βλ., προς την κατεύθυνση αυτή, απόφαση της 29ης Φεβρουαρίου 1984 στην υπόθεση 37/83, Rewe-Zentrale, Συλλογή 1984, σ. 1229, σκέψη 19), υπό τον όρον ότι τηρούνται οι γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου, μεταξύ των οποίων καταλέγεται, ιδίως, η αρχή της αναλογικότητας, ζήτημα που εξετάζεται στο πλαίσιο του πέμπτου λόγου ακυρώσεως.

64 Όσον αφορά τον αρυόμενο από την κατάχρηση εξουσίας λόγο, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, συνιστά κατάχρηση εξουσίας η έκδοση από κοινοτικό όργανο πράξεως με αποκλειστικό ή, τουλάχιστον, πρωταρχικό σκοπό άλλον από τον αναφερόμενο ή με σκοπό την καταστρατήγηση μιας διαδικασίας που προβλέπεται ειδικά από τη Συνθήκη για την αντιμετώπιση των συγκεκριμένων περιστάσεων (βλ., ιδίως, απόφαση της 12ης Νοεμβρίου 1996 στην υπόθεση C-84/94, Ηνωμένο Βασίλειο κατά Συμβουλίου, Συλλογή 1996, σ. I-5755, σκέψη 69).

65 Όπως υπογράμμισε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 21 των προτάσεών του, είναι ανεπίτρεπτο να μη λαμβάνεται υπόψη το σύνολο των αιτιολογικών σκέψεων της προσβαλλομένης αποφάσεως και η προσοχή να εστιάζεται στην περίοδο της προτάσεως που αφορά τις ανησυχίες των καταναλωτών.

66 Πράγματι, αν ο σκοπός μιας αποφάσεως πρέπει να αναζητείται στην ανάλυση των αιτιολογικών σκέψεών της, η ανάλυση αυτή πρέπει να καταλαμβάνει το σύνολο των διατάξεών της και όχι ένα μεμονωμένο στοιχείο. Εν προκειμένω, όπως προκύπτει από το σύνολο των αιτιολογικών σκέψεων της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή έλαβε τα προσωρινά μέτρα φοβούμενη τους κινδύνους μεταδόσεως της ΣΕΒ στον άνθρωπο, αφού προηγουμένως εξέτασε τα ληφθέντα από το Ηνωμένο Βασίλειο μέτρα και διαβουλεύθηκε με την κτηνιατρική επιστημονική επιτροπή και τη μόνιμη κτηνιατρική επιτροπή.

67 Εξάλλου, από κανένα στοιχείο της δικογραφίας δεν μπορεί να στηριχθεί η άποψη ότι ο αποκλειστικός ή καθοριστικός σκοπός της Επιτροπής ήταν οικονομικής φύσεως και όχι η προστασία της υγείας.

68 Κατόπιν αυτού, είναι απορριπτέοι οι τρεις πρώτοι λόγοι ακυρώσεως, αρυόμενοι από τη μη τήρηση των προϋποθέσεων που διέπουν την άσκηση των εξουσιών της Επιτροπής, την παραβίαση της αρχής της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων και την κατάχρηση εξουσίας.

Επί του αρυομένου από την έλλειψη αιτιολογίας τετάρτου λόγου ακυρώσεως

69 Το Ηνωμένο Βασίλειο θεωρεί ότι η προσβαλλομένη απόφαση δεν διευκρινίζει, κατά παράβαση του άρθρου 190 της Συνθήκης ΕΚ, τους λόγους που επέβαλαν την απαγόρευση των εξαγωγών και συγκεκριμένα εκείνους βάσει των οποίων η Επιτροπή έκρινε ότι τα προηγουμένως ληφθέντα μέτρα προστασίας της υγείας των ανθρώπων και των ζώων κατά της ΣΕΒ ήσαν ανεπαρκή ή ακατάλληλα.

70 Πρέπει να υπογραμμιστεί συναφώς ότι, καίτοι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, από την αιτιολογία που επιβάλλει το άρθρο 190 της Συνθήκης πρέπει να διαφαίνεται κατά τρόπο σαφή και μη διφορούμενο η συλλογιστική

της κοινοτικής αρχής που εκδίδει την προσβαλλομένη πράξη, ώστε να καθίσταται δυνατό στους ενδιαφερομένους να γνωρίζουν τους λόγους που δικαιολογούν τη λήψη του μέτρου για να υπερασπίσουν τα δικαιώματά τους και στο Δικαστήριο να ασκεί τον έλεγχό του, δεν απαιτείται η αιτιολογία να διυλίζει όλα τα ουσιώδη πραγματικά και νομικά στοιχεία. Πράγματι, το ζήτημα κατά πόσον η αιτιολογία μιας αποφάσεως είναι σύμφωνη με τις επιταγές του άρθρου 190 της Συνθήκης πρέπει να κρίνεται όχι μόνο βάσει της διατυπώσεώς της αλλά και των συμφραζομένων, καθώς και βάσει του συνόλου των κανόνων δικαίου που διέπουν το σχετικό θέμα. Επιπλέον, ο βαθμός ακριβείας της αιτιολογίας της αποφάσεως πρέπει να είναι ανάλογος την υλικών δυνατοτήτων και των τεχνικών συνθηκών ή της προθεσμίας εντός της οποίας πρέπει να εκδοθεί (βλ., ιδίως, απόφαση της 14ης Φεβρουαρίου 1990 στην υπόθεση C-350/88, Delacre κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1990, σ. I-395, σκέψεις 15 και 16).

71 Εν προκειμένω, όπως προκύπτει από τη δεύτερη αιτιολογική σκέψη της προσβαλλομένης αποφάσεως, η οποία σημειωτέον ότι εκδόθηκε υπό επείγουσες περιστάσεις, η Επιτροπή αιτιολόγησε την έκδοσή της ιδίως λόγω της διαπιστώσεως ότι το Ηνωμένο Βασίλειο είχε λάβει, μετά τις ανακοινώσεις της ΣΕΣΕ, συμπληρωματικά μέτρα σκοπούντα στην καλύτερη προστασία των καταναλωτών κατά της ΣΕΒ. Η εν λόγω αναφορά στα εκδοθέντα από το πλέον έμπειρο επί του θέματος της ΣΕΒ κράτος μέλος μέτρα αρκούσε αφ' εαυτής για να δικαιολογήσει την απόφαση της Επιτροπής να εκδώσει, και η ίδια με τη σειρά της, συμπληρωματικά μέτρα.

72 Πάντως, η διατύπωση της πέμπτης αιτιολογικής σκέψεως της προσβαλλομένης αποφάσεως αναδεικνύει ακόμη σαφέστερα την ανάγκη της λήψεως επειγόντων μέτρων, στον βαθμό που αναφέρεται συγκεκριμένα στον κίνδυνο μεταδόσεως της ΣΕΒ στον άνθρωπο.

73 Ως προς την αιτιολόγηση της απαγορεύσεως των εξαγωγών από το Ηνωμένο Βασίλειο, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι η προσβαλλομένη απόφαση εντάσσεται στα πλαίσια της προβληματικής της ΣΕΒ και ότι δεν ήταν πλέον αναγκαίο να διευκρινιστούν οι λόγοι για τους οποίους αφορούσε ειδικότερα το Ηνωμένο Βασίλειο. Η απαγόρευση των εξαγωγών ήταν επίσης επαρκώς αιτιολογημένη, λόγω της αβεβαιότητας, όσον αφορά τον κίνδυνο του επείγοντος και του προσωρινού χαρακτήρα του μέτρου, ενώ η εφαρμογή της απαγορεύσεως επί των εξαγωγών προς τις τρίτες χώρες δικαιολογούνταν επιπλέον από τον κίνδυνο εκτροπής του ρεύματος του εμπορίου (πέμπτη αιτιολογική σκέψη).

74 Ασφαλώς, η αιτιολογία αυτή παρείχε στο Ηνωμένο Βασίλειο τη δυνατότητα να γνωρίζει τους λόγους λήψεως των θεσπισθέντων μέτρων και στο Δικαστήριο να ασκήσει τον έλεγχό του επί της νομιμότητας των εν λόγω μέτρων.

75 Κατόπιν αυτού, είναι απορριπτέος ο αρυόμενος από την έλλειψη αιτιολογίας λόγος ακυρώσεως.

Επί του αρυομένου από την παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας πέμπτου λόγου ακυρώσεως

76 Προβάλλοντας ως λόγο ακυρώσεως την παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας, το Ηνωμένο Βασίλειο διευκρινίζει ότι η προσβαλλομένη απόφαση δεν ήταν η ενδεδειγμένη σε σχέση με τον στόχο περί προστασίας της δημοσίας υγείας ή της υγείας των ζώων, εφόσον το ίδιο είχε ήδη λάβει τα κατάλληλα μέτρα, τα οποία είχαν επίσης ληφθεί σε κοινοτικό επίπεδο, των οποίων η αποτελεσματικότητα καταδείχθηκε από την ταχεία μείωση της επιπτώσεως της ΣΕΒ στο Ηνωμένο Βασίλειο.

77 Ούτε η απαγόρευση εξαγωγής των ζώντων ζώων ήταν αναγκαία. Συγκεκριμένα, μετά την έκδοση της αποφάσεως 94/474, τα μόνα ζώντα ζώα που μπορούσαν ακόμα να εξαχθούν ήσαν τα κάτω των έξι μηνών βοοειδή, προερχόμενα από αγελάδες για τις οποίες δεν υπήρχαν ούτε υπόνοιες ούτε βεβαιότητα ότι έπασχαν από τη ΣΕΒ, ήτοι για ζώα που ουδέποτε ετράφησαν με κρεατάλευρα και ουδέποτε ήρθαν σε επαφή με εστίες της ΣΕΒ.

78 Η κτηνιατρική επιστημονική επιτροπή είχε ήδη καταλήξει ότι το σπέρμα δεν ενείχε κίνδυνο μεταδόσεως της ΣΕΒ. Για τα έμβρυα, ίσχυε ακόμη μια απόφαση απαγορεύουσα την εξαγωγή εμβρύων από θήλεα ζώα γεννημένα πριν από τις 18 Ιουλίου 1988 ή κατιόντα θηλέων ζώων για τα οποία είχε διαπιστωθεί ή υπήρχαν υπόνοιες ότι προσβλήθηκαν από τη ΣΕΒ.

79 Όσον αφορά το νωπό κρέας, το άρθρο 4 της αποφάσεως 94/474, όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση 95/287, απαγορεύει ήδη στο Ηνωμένο Βασίλειο να αποστέλλει προς τα άλλα κράτη μέλη νωπό κρέας πλην: i) εκείνου που

προέρχεται από βοοειδή ηλικίας κάτω των διόμισι ετών κατά τη στιγμή της σφαγής ή ii) εκείνου που προέρχεται από βοοειδή τα οποία έχουν διαβιώσει στο Ηνωμένο Βασίλειο αποκλειστικά και μόνο σε εκμεταλλεύσεις όπου δεν έχει διαπιστωθεί κανένα κρούσμα ΣΕΒ κατά τη διάρκεια της προηγουμένης εξαετίας ή iii) του νωπού βοείου κρέατος χωρίς οστά, υπό μορφή μυός, από το οποίο έχουν αφαιρεθεί οι συνδετικοί ιστοί, συμπεριλαμβανομένων των εμφανών νευρικών και λεμφικών ιστών, εφόσον προέρχεται από βοοειδή άνω των διόμισι ετών κατά τη στιγμή της σφαγής τα οποία έχουν διαβιώσει καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους σε εκμετάλλευση όπου διαπιστώθηκε ένα ή περισσότερα κρούσματα ΣΕΒ κατά τη διάρκεια της προηγουμένης εξαετίας. Από κανένα στοιχείο δεν αποδεικνύεται ότι τα μέτρα αυτά δεν ήσαν κατάλληλα και ότι παρίστατο ανάγκη λήψεως συμπληρωματικών μέτρων. Εξάλλου, από ανεξάρτητες ερευνητικές εργασίες προέκυπτε ότι το υπό μορφή μυών κρέας, έστω και αν προέρχεται από κλινικώς προσβεβλημένα ζώα, δεν μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο ανιχνεύσεως της μολύνσεως.

80 Όσον αφορά τα λαμβανόμενα από σφαγέντα στο Ηνωμένο Βασίλειο βοοειδή προϊόντα, τα δυνάμενα να εισέλθουν στην ανθρώπινη ή ζωική τροφική αλυσίδα, και τα υλικά που προορίζονται για ιατρικούς, καλλωπιστικούς ή φαρμακευτικούς σκοπούς, το Ηνωμένο Βασίλειο φρονεί ότι η απαγόρευση εξαγωγής τους είναι αδικαιολόγητη όταν μπορεί να παρασχεθεί η εγγύηση ότι προέρχονται από αγέλες στις οποίες δεν υπάρχουν κρούσματα ΣΕΒ και οι οποίες ουδέποτε ήλθαν σε επαφή με εστίες εκθέσεως στον παράγοντα της ΣΕΒ.

81 Όσον αφορά την απαγόρευση εξαγωγής προς τρίτες χώρες, το Ηνωμένο Βασίλειο θεωρεί ότι ο κίνδυνος επανεισαγωγής εντός των κρατών μελών είναι ανύπαρκτος για ορισμένους πρακτικούς λόγους, ήτοι λόγω του περιορισμένου αριθμού των τρίτων χωρών που επιτρέπεται να εξάγουν βοοειδή, νωπό βόειο κρέας ή προϊόντα με βάση το κρέας προς τα κράτη μέλη της Κοινότητας, λόγω των αυστηρών προϋποθέσεων εξαγωγής, των ελέγχων που ασκούνται κατ' εφαρμογή των διατάξεων σχετικά με τις επιστροφές κατά την εξαγωγή και της επιβολής δασμών κατά την εισαγωγή. Ως προς τις εφαρμοζόμενες στο σπέρμα και στα έμβρυα βοοειδών προϋποθέσεις, αυτές καθιστούν αδύνατη οποιαδήποτε εισαγωγή σε κράτος μέλος προϊόντων προερχομένων από το Ηνωμένο Βασίλειο μέσω τρίτης χώρας.

82 Το Ηνωμένο Βασίλειο θεωρεί επίσης ότι η προσβαλλομένη απόφαση εισάγει δυσμενή διάκριση, εφόσον η απαγόρευση εξαγωγής προβλέπεται μόνο για το βόειο κρέας που προέρχεται από το Ηνωμένο Βασίλειο, ενώ δεν επιβάλλεται το παραμικρό μέτρο διασφαλίσεως στα λοιπά κράτη μέλη όπου εμφανίστηκαν

κρούσματα ΣΕΒ και όπου, περαιτέρω, τα μέτρα διαχωρισμού των σφαγίων δεν είναι τόσον ανεπτυγμένα όσο στο Ηνωμένο Βασίλειο. Το μέτρο εισάγει δυσμενή διάκριση και λόγω του ότι η εμπιστοσύνη του καταναλωτή αποκαθίσταται μόνο έναντι των λοιπών πλην του Ηνωμένου Βασιλείου κρατών μελών, και τούτο εις βάρος της εμπιστοσύνης του Βρετανού καταναλωτή.

83 Τέλος, το Ηνωμένο Βασίλειο υπογραμμίζει ότι η επιβληθείσα απαγόρευση ήταν υπερβολική και ότι η Επιτροπή διέθετε σειρά εναλλακτικών λύσεων, ιδίως εκείνη της επιβολής σε κοινοτικό επίπεδο γενικής απαγορεύσεως χρήσεως ιστών βοοειδών για τους οποίους υπάρχουν οι μεγαλύτερες υπόνοιες ότι περιέχουν τον μολυσματικό παράγοντα της ΣΕΒ, ή της επιβολής σε κοινοτικό επίπεδο της απαγορεύσεως (η οποία ισχύει ήδη στο Ηνωμένο Βασίλειο) της πωλήσεως, για ανθρώπινη κατανάλωση, βοείου κρέατος βρετανικής προελεύσεως από ζώο ηλικίας άνω των 30 μηνών, ή ακόμη της συμπληρώσεως της τελευταίας αυτής εναλλακτικής λύσεως με την επιβολή αυστηροτέρων όρων εξαγωγής προς τα άλλα κράτη μέλη βοείου κρέατος από νεότερα ζώα.

84 Η Επιτροπή εμφανίζει την απόφασή της ως μέτρο υγειονομικής απομονώσεως με σκοπό την εκρίζωση της ασθενείας, σε συνδυασμό με μέτρα στηρίξεως της αγοράς και άλλα παρεπόμενα μέτρα. Θεωρεί ότι η υγειονομική απομόνωση αναγνωρίζεται παγκοσμίως ως θεμιτή απάντηση σε ένα πρόβλημα, όπως το προκείμενο, προς αποφυγή επεκτάσεως της ασθενείας. Ο προσδιορισμός του Ηνωμένου Βασιλείου ως ζώνης υγειονομικής απομονώσεως οφείλεται στο γεγονός ότι, λόγω διαφόρων παραμέτρων, δεν ενδεικνυόταν η δημιουργία τοπικών ζωνών απομονώσεως και ότι το 99,7 % των διαπιστωθέντων κρουσμάτων ΣΕΒ σημειώθηκαν στο Ηνωμένο Βασίλειο. Η Επιτροπή διευκρινίζει επίσης ότι οι οδηγίες που αφορούν ειδικές ασθένειες προβλέπουν ότι οι ζώνες υγειονομικής απομονώσεως πρέπει να προσδιορίζονται σε συνάρτηση με φυσικούς φραγμούς και διοικητικούς ελέγχους.

85 Η Επιτροπή θεωρεί ότι η προσβαλλομένη απόφαση δικαιολογείται, όσον αφορά τα ζώντα ζώα, λόγω της επανεκτιμήσεως της σημασίας των υφισταμένων αμφιβολιών, ιδίως ως προς την παρουσία του παράγοντα της ΣΕΒ στα νεαρά ζώα, ως προς τον βαθμό αξιοπιστίας του συστήματος που επιτρέπει την παρακολούθηση των ζώων και τον εντοπισμό εκείνων που έχουν εκτεθεί στον κίνδυνο, ως προς την αβεβαιότητα που επικρατεί σε σχέση με την ηλικία σφαγής του ζώου ή ακόμη ως προς τον κίνδυνο οριζόντιας ή κάθετης μεταδόσεως.

86 Για το σπέρμα, η απαγόρευση ήρθη μετά από γνωμάτευση της κτηνιατρικής επιστημονικής επιτροπής. Πάντως, το στοιχείο αυτό δεν επηρεάζει το κύρος της προσβαλλομένης αποφάσεως, η οποία, ως μέτρο επείγουσας ανάγκης, δικαιολογούνταν από τον κίνδυνο κάθετης μεταδόσεως, από τις έρευνες που εξακολουθούν να διενεργούνται σχετικά με τη μετάδοση διά του εμβρύου στις αγελάδες στις οποίες εγχύεται σπέρμα από ταύρους που έχουν εμφανίσει τη ΣΕΒ ή ακόμη από την έλλειψη πρόσφατης σχετικής γνωματεύσεως της κτηνιατρικής επιστημονικής επιτροπής.

87 Οι ίδιοι λόγοι πρέπει να ληφθούν υπόψη και αναφορικά με τα έμβρυα, όπως και η γνωμάτευση της κτηνιατρικής επιστημονικής επιτροπής, σύμφωνα με την οποία υφίστανται αποδείξεις μεταδόσεως της τρομώδους ασθένειας του προβάτου μέσω εμβρύων.

88 Εξάλλου, η Επιτροπή υπενθυμίζει τις αμφιβολίες που αφορούν το κρέας, ιδίως όσον αφορά τη λειτουργία του συστήματος εντοπισμού της ταυτότητας των ζώων στο Ηνωμένο Βασίλειο και την αποτελεσματικότητα της επιβολής των μέτρων ελέγχου της καταργήσεως των ειδικών παραπροϊόντων που προέρχονται από τη σφαγή βοοειδών. Η Επιτροπή διευκρινίζει επίσης ότι όλα τα κομμάτια κρέατος περιέχουν μικρές ποσότητες λεμφικού ιστού και ότι ένα μέλος της κτηνιατρικής επιστημονικής επιτροπής δεν απέκλεισε το ενδεχόμενο το υπό μορφή μυός κρέας να ενέχει επίσης κινδύνους.

89 Παρεμφερείς λόγοι ισχύουν επί των παραγώγων προϊόντων όπως είναι το ζωικό λίπος και η ζελατίνη. Όσον αφορά τα κρεατοστεάλευρα που προέρχονται από θηλαστικά, συνιστούν την κύρια αιτία της επιδημίας της ΣΕΒ.

90 Η Επιτροπή θεωρεί επίσης ότι η απόφαση ήταν αναγκαία στον βαθμό που αφορά τις εξαγωγές προς τρίτες χώρες. Οι ανωτέρω εξαγωγές αντιπροσωπεύουν μόλις το 5% περίπου της βρετανικής παραγωγής βοδινού, γεγονός που σημαίνει ότι το καταβαλλόμενο τίμημα για την απόλυτη αποτελεσματικότητα των μέτρων υγειονομικής απομονώσεως είναι σχετικά χαμηλό. Εξάλλου, υφίσταται κίνδυνος επανεισαγωγής των ζώων, του κρέατος ή των παραγώγων προϊόντων, ενδεχομένως υπό άλλη μορφή και, υπό ορισμένες περιστάσεις, υπό άλλη προέλευση. Τέλος, ο κίνδυνος της απάτης είναι υπαρκτός αν ληφθούν υπόψη τα διαθέσιμα στοιχεία στο ζήτημα της απάτης που

αφορά τις επιστροφές κατά την εξαγωγή. Σύμφωνα με την Επιτροπή, η αποτελεσματικότητα των ληφθέντων μέτρων θα ετίθετο σε κίνδυνο αν δεν είχαν συμπεριληφθεί οι εξαγωγές προς τρίτες χώρες, υπό την έννοια δε αυτή η απαγόρευση των εξαγωγών προς τρίτες χώρες αποτελεί αναπόσπαστο και αναγκαίο μέρος της προσβαλλομένης αποφάσεως, οπότε συνάδει προς την αρχή της αναλογικότητας. Επιπλέον, τυχόν αδράνεια στο θέμα των εξαγωγών προς τρίτες χώρες δεν χωρεί αμφιβολία ότι δεν θα συμβιβαζόταν ούτε προς τις υποχρεώσεις που επιβάλλει η Συνθήκη στο Συμβούλιο και στην Επιτροπή, ιδίως εκείνη που συνίσταται στο να λαμβάνεται υπόψη η θέση της κοινοτικής γεωργικής παραγωγής στις παγκόσμιες αγορές, ούτε προς τις διεθνείς, διμερείς και πολυμερείς υποχρεώσεις της Κοινότητας.

91 Ακολούθως, η Επιτροπή αμφισβητεί το επιχείρημα ότι η απόφαση εισάγει δυσμενή διάκριση. Υπενθυμίζει ότι το 99,7 % των κρουσμάτων ΣΕΒ σημειώθηκαν στο Ηνωμένο Βασίλειο και ότι τα λοιπά κράτη μέλη εντός των οποίων καταγράφηκαν ορισμένα κρούσματα υιοθέτησαν την πολιτική της σφαγής ολόκληρης της αγέλης.

92 Η Επιτροπή θεωρεί ότι ήταν αδύνατη η υιοθέτηση άλλης λύσεως. Τυχόν απαγόρευση ορισμένων ειδικών παραπροϊόντων προερχομένων από τη σφαγή βοοειδών σε κοινοτικό επίπεδο δεν θα συνέβαλλε στην εκρίζωση της ΣΕΒ και θα είχε πολύ περιορισμένη χρησιμότητα, αν ληφθεί υπόψη η αμελητέα επίπτωση της ΣΕΒ στα λοιπά κράτη μέλη. Εξάλλου, θα χρειαζόταν αρκετός χρόνος προκειμένου το μέτρο αυτό να καταστεί αποτελεσματικό, γεγονός που το καθιστούσε απρόσφορο λόγω του επείγοντος της καταστάσεως. Όσον αφορά τη βελτίωση του ελέγχου και την πιστοποίηση ορισμένων τύπων κρέατος, επρόκειτο για ανεδαφικές απαντήσεις ενόψει του επείγοντος και των αμφιβολιών ως προς την αποτελεσματικότητα των βρετανικών συστημάτων ελέγχου.

93 Τέλος, η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι, προκειμένου να εκτιμηθεί η αναλογικότητα της προσβαλλομένης αποφάσεως, πρέπει να εξεταστεί ενόψει του συνόλου των ληφθέντων μέτρων, για συνολικό ποσό 2,5 δισεκατομμυρίων ECU (ιδίως αναπροσαρμογή των κατωφλίων παρεμβάσεως, εξαιρετικά μέτρα στηρίξεως στο Ηνωμένο Βασίλειο και σε άλλα κράτη μέλη, πριμοδοτήσεις για τη μετατροπή των μόσχων, στήριξη του εισοδήματος των παραγωγών βοείου κρέατος, μέτρα υπέρ των εξαγωγέων, ενίσχυση στην ιδιωτική αποθεματοποίηση του κρέατος μόσχου, επιστροφές κατά την εξαγωγή, ενέργειες προωθήσεως βοείου κρέατος εκλεκτής ποιότητας, χρηματοδότηση της έρευνας).

94 Με το υπόμνημά του απαντήσεως, το Ηνωμένο Βασίλειο διευκρινίζει ότι, αν ένα μέτρο υγειονομικής απομονώσεως ενδείκνυται για πολύ λοιμώδη νόσο, όπως είναι ο αφθώδης πυρετός, ο οποίος μεταδίδεται και διά του αέρος, με σύντομη περίοδο επωάσεως, δεν προσφέρεται για την αναχαίτιση μη λοιμώδους νόσου, η οποία μεταδίδεται μέσω της διατροφής και χαρακτηρίζεται από μακρά περίοδο επωάσεως. Εξάλλου, η απομόνωση δεν συμβάλλει στην εκρίζωση της ΣΕΒ περισσότερο από τις εναλλακτικές λύσεις που πρότεινε το Ηνωμένο Βασίλειο.

95 Με το υπόμνημά της ανταπαντήσεως, η Επιτροπή εμμένει στο γεγονός ότι η προσβαλλομένη απόφαση ήταν το πρώτο απλώς στάδιο μιας συνολικής στρατηγικής. Επρόκειτο για μεταβατικό μέτρο (πέμπτη αιτιολογική σκέψη) επείγοντος χαρακτήρα (τίτλος της αποφάσεως), υποκείμενο σε επανεξέταση (έκτη και έβδομη αιτιολογική σκέψη, άρθρα 1 και 3), το οποίο επρόκειτο να ακολουθήσουν και άλλα μέτρα με σκοπό τον έλεγχο και την εκρίζωση της ασθενείας (άρθρο 4).

96 Πρέπει να υπομνησθεί ότι η αρχή της αναλογικότητας, η οποία αποτελεί μέρος των γενικών αρχών του κοινοτικού δικαίου, απαιτεί οι πράξεις των κοινοτικών οργάνων να μην υπερβαίνουν τα όρια του καταλλήλου και του αναγκαίου για την επίτευξη των σκοπών που νομίμως επιδιώκει η οικεία ρύθμιση, εξυπακουομένου ότι, οσάκις υφίσταται επιλογή μεταξύ περισσοτέρων καταλλήλων μέτρων, πρέπει να επιλέγεται το λιγότερο καταναγκαστικό και τα προξενούμενα μειονεκτήματα δεν πρέπει να είναι δυσανάλογα προς τους επιδιωκομένους σκοπούς (απόφαση της 13ης Νοεμβρίου 1990 στην υπόθεση C-331/88, Fedesa κ.λπ., Συλλογή 1990, σ. I-4023, σκέψη 13, και απόφαση της 5ης Οκτωβρίου 1994 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-133/93, C-300/93 και C-362/93, Crispoltoni κ.λπ., Συλλογή 1994, σ. I-4863, σκέψη 41).

97 Όσον αφορά τον δικαστικό έλεγχο των ανωτέρω προϋποθέσεων, ο κοινοτικός νομοθέτης διαθέτει στον τομέα της κοινής γεωργικής πολιτικής διακριτική ευχέρεια αντίστοιχη προς τις πολιτικές ευθύνες που του αναθέτουν τα άρθρα 40 έως 43 της Συνθήκης. Κατά συνέπεια, η νομιμότητα μέτρου θεσπιζομένου στον τομέα αυτό μπορεί να επηρεαστεί μόνον όταν το μέτρο είναι προδήλως ακατάλληλο για την επίτευξη του επιδιωκομένου από το αρμόδιο όργανο σκοπού (βλ. προαναφερθείσες αποφάσεις στην υπόθεση Fedesa κ.λπ., σκέψη 14, και Crispoltoni κ.λπ., σκέψη 42).

98 Κατά τον χρόνο εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως υφίστατο μεγάλη αβεβαιότητα ως προς τους κινδύνους που ενείχαν τα ζώντα ζώα, το βόειο κρέας ή τα παράγωγα προϊόντα.

99 Πρέπει να γίνει δεκτό ότι, οσάκις υφίστανται αμφιβολίες ως προς τη συνδρομή ή τη σημασία κινδύνων για την υγεία των ατόμων, τα κοινοτικά όργανα μπορούν να λαμβάνουν μέτρα προστασίας, χωρίς να οφείλουν να αναμένουν να αποδειχθεί πλήρως το υπαρκτό και η σοβαρότητα των εν λόγω κινδύνων.

100 Η ερμηνεία αυτή ενισχύεται από το άρθρο 130 Ρ, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚ, σύμφωνα με το οποίο η προστασία της υγείας του ανθρώπου εμπίπτει στους στόχους της πολιτικής της Κοινότητας στον τομέα του περιβάλλοντος. Η παράγραφος 2 του ιδίου άρθρου προβλέπει ότι η πολιτική αυτή, η οποία αποβλέπει σε υψηλό επίπεδο προστασίας, στηρίζεται ιδίως στις αρχές της προφυλάξεως και της προληπτικής δράσεως και ότι οι ανάγκες στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τον καθορισμό και την εφαρμογή των άλλων πολιτικών της Κοινότητας.

101 Η προσβαλλομένη απόφαση εκδόθηκε ως «επείγον μέτρο», επιβάλλοντας απαγόρευση εξαγωγής «για μια μεταβατική περίοδο» (πέμπτη αιτιολογική σκέψη). Εξάλλου, η Επιτροπή αναγνωρίζει με την απόφαση αυτή την ανάγκη εμβαθύνσεως από επιστημονικής απόψεως επί της σημασίας των νέων πληροφοριακών στοιχείων και των ληπτέων μέτρων και, συνακόλουθα, την ανάγκη αναθεωρήσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως μετά από εξέταση του συνόλου της καταστάσεως (έβδομη αιτιολογική σκέψη).

102 Όσον αφορά τα ζώντα ζώα, ενόψει της απαγορεύσεως εξαγωγής που επιβλήθηκε ήδη με την απόφαση 94/474, η απορρέουσα από την προσβαλλομένη απόφαση απαγόρευση εξαγωγής αφορά μόνον τα βοοειδή ηλικίας κάτω των έξι μηνών που προέρχονται από αγελάδες για τις οποίες δεν υπήρχαν υπόνοιες ούτε επιβεβαιώθηκε ότι προσβλήθηκαν από τη ΣΕΒ. Πάντως, οι επιστημονικές αμφιβολίες ως προς τους τρόπους μεταδόσεως της ΣΕΒ, ιδίως όσον αφορά τη μετάδοση από τη μητέρα, οι οποίες συνδέονται με την έλλειψη σημάνσεως των ζώων και ελέγχου των κινήσεών τους είχαν ως συνέπεια ότι δεν είναι βέβαιον αν ένας μόσχος προέρχεται από αγελάδα για την οποία δεν υπάρχει καμία απολύτως υπόνοια ότι προσβλήθηκε από ΣΕΒ ή, έστω και αν συνέβαινε αυτό, ότι ο ίδιος δεν υπάρχει καμία υπόνοια ότι προσβλήθηκε από την ασθένεια.

103 Επομένως, η απαγόρευση της εξαγωγής των ζώντων βοοειδών δεν μπορεί να θεωρηθεί ως προδήλως ακατάλληλο μέτρο.

104 Όσον αφορά το βόειο κρέας, αρκεί η υπόμνηση ότι, λόγω της μακράς περίδου επωάσεως της ασθενείας, όλα τα άνω των έξι μηνών ζώα πρέπει να αντιμετωπίζονται ως δυνάμει προσβληθέντα από τη ΣΕΒ, έστω και αν δεν εμφανίζουν τα συμπτώματά της. Το Ηνωμένο Βασίλειο έλαβε ειδικά μέτρα που αφορούσαν τη σφαγή των ζώων και τον τεμαχισμό του κρέατος. Πάντως, μόλις από τον μήνα Μάιο του 1995 άρχισαν να διενεργούνται αιφνίδια αστικοί έλεγχοι εντός των επιχειρήσεων του Ηνωμένου Βασιλείου προκειμένου να ελέγχεται η εφαρμογή των μέτρων αυτών (*Bovine Spongiform Encephalopathy in Great Britain, A Progress Report*, Νοέμβριος 1995, σημείο 16), οι οποίοι αποκάλυψαν ότι για σημαντικό ποσοστό σφαγίων δεν τηρούνταν οι νόμιμες προδιαγραφές.

105 Εξάλλου, όπως προκύπτει από τη γνωμάτευση της 11ης Ιουλίου 1994 της κτηνιατρικής επιστημονικής επιτροπής, το κρέας περιέχει πάντοτε κατάλοιπα νευρικών και λεμφικών ιστών. Ομοίως, σύμφωνα με δήλωση ενός μέλους της εν λόγω επιτροπής, η οποία επισυνάφθηκε στη γνωμάτευση της κτηνιατρικής επιστημονικής επιτροπής της 22ας Μαρτίου 1996, ο κίνδυνος μεταδόσεως της ασθενείας μέσω του υπό μορφή μυός κρέατος δεν αποκλειόταν σε επιστημονικό επίπεδο (βλ. σκέψη 13 της παρούσας αποφάσεως).

106 Επομένως, ούτε η απαγόρευση της εξαγωγής του βοείου κρέατος μπορεί περαιτέρω να θεωρηθεί ως προδήλως ακατάλληλο μέτρο.

107 Όσον αφορά το σπέρμα και τα έμβρυα, αρκεί συναφώς να υπομνησθεί ότι ο κίνδυνος κάθετης μεταδόσεως δεν είχε αποκλειστεί οριστικά κατά τον χρόνο εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως.

108 Όσον αφορά τα λοιπά προϊόντα, όπως το ζωικό λίπος και η ζελατίνη, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι η Επιτροπή επέδειξε την ενδεδειγμένη σύνεση απαγορεύοντας την εξαγωγή τους μέχρις ότου γίνει συνολική επανεξέταση.

109 Όσον αφορά την απαγόρευση εξαγωγής προς τρίτες χώρες, επρόκειτο για πρόσφορο μέτρο υπό την έννοια ότι καθιστούσε δυνατή τη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας του μέτρου με την απομόνωση όλων των στοιχείων εκείνων που θα μπορούσαν να μολυνθούν από τη ΣΕΒ στην επικράτεια του Ηνωμένου Βασιλείου. Πράγματι, ο περιορισμός του αριθμού τρίτων χωρών, από τις οποίες επιτρέπονται οι εισαγωγές και οι έλεγχοι κατά την εισαγωγή, δεν μπορεί να αποκλείει παντελώς το ενδεχόμενο επανεισαγωγής του κρέατος υπό άλλη μορφή ή εκτροπής του ρεύματος του εμπορίου.

110 Το Ηνωμένο Βασίλειο έκανε λόγο για εναλλακτικής φύσεως μέτρα που σχεδίαζε να λάβει. Πάντως, λαμβάνοντας υπόψη τη σοβαρότητα του κινδύνου και τον επείγοντα χαρακτήρα, η Επιτροπή δεν αντέδρασε κατά τρόπο προδήλως ακατάλληλο, επιβάλλοντας για μεταβατική περίοδο και εν αναμονή εκτενεστέρων επιστημονικών πληροφοριών, γενική απαγόρευση εξαγωγής των βοοειδών, του βοείου κρέατος και των παραγώγων προϊόντων.

111 Κατόπιν αυτού, είναι αβάσιμος ο αρυόμενος από την παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας λόγος ακυρώσεως.

Επί του αρυομένου από την παράβαση των άρθρων 6 και 40, παράγραφος 3, της Συνθήκης έκτου λόγου ακυρώσεως

112 Κατά το Ηνωμένο Βασίλειο, η Επιτροπή παρέβη τα άρθρα 6 και 40, παράγραφος 3, της Συνθήκης ενεργήσασα κατά τρόπο εισάγοντα διακρίσεις εις βάρος των Βρετανών παραγωγών σε σχέση με εκείνους των λοιπών κρατών μελών, αλλά και εις βάρος των Βρετανών καταναλωτών σε σχέση με εκείνους των λοιπών κρατών μελών, ενώ ουδείς αντικειμενικός λόγος δικαιολογούσε τη διαφορετική αυτή μεταχείριση.

113 Η Επιτροπή αντιτάσσει ότι τα θεσπισθέντα μέτρα είναι ανεξάρτητα από την ιθαγένεια και ότι θεμελιώνονται στη γεωγραφική κατάσταση. Εξάλλου, η προσβαλλομένη απόφαση θίγει ιδιώτες και επιχειρηματίες άλλων κρατών μελών και σε άλλα κράτη μέλη. Εν πάση περιπτώσει, λαμβάνοντας υπόψη την κατάσταση, έστω και αν υπήρξε διαφορετική μεταχείριση, είναι αναμφισβήτητο ότι δικαιολογούνταν αντικειμενικά από τις περιστάσεις.

114 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι, σύμφωνα με πάγια νομολογία, η αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων μεταξύ παραγωγών και καταναλωτών της Κοινότητας, την οποία εξαγγέλλει το άρθρο 40, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης, σημαίνει ότι δεν πρέπει παρεμφερείς καταστάσεις να τυγχάνουν διαφορετικής μεταχειρίσεως και διαφορετικές καταστάσεις ίσης μεταχειρίσεως, εκτός και αν η διαφορετική αυτή μεταχείριση δικαιολογείται αντικειμενικά (βλ., ιδίως, απόφαση της 20ής Σεπτεμβρίου 1988 στην υπόθεση 203/86, Ισπανία κατά Συμβουλίου, Συλλογή 1988, σ. 4563, σκέψη 25).

115 Στην υπό κρίση υπόθεση, ουδέποτε αμφισβητήθηκε ότι κατά τον χρόνο εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως το σύνολο σχεδόν των κρουσμάτων ΣΕΒ στην Ευρώπη καταγράφηκε στο Ηνωμένο Βασίλειο.

116 Ενόψει του γεγονότος αυτού, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι, σύμφωνα με το αντικειμενικό κριτήριο της επιπτώσεως της ΣΕΒ, η κατάσταση του Ηνωμένου Βασιλείου δεν ήταν παρεμφερής προς εκείνη των λοιπών κρατών μελών, οπότε η Επιτροπή, εκδίδοντας απόφαση υγειονομικής απομονώσεως των ζώων και προϊόντων στην επικράτεια του Ηνωμένου Βασιλείου, δεν παρέβη το άρθρο 40, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης.

117 Κατόπιν αυτού, είναι αβάσιμος ο αρυόμενος από την παραβίαση της αρχής της απαγορεύσεως των διακρίσεων λόγος ακυρώσεως.

Επί του αρυομένου από την παράβαση του άρθρου 39, παράγραφος 1, της Συνθήκης εβδόμου λόγου ακυρώσεως

118 Το Ηνωμένο Βασίλειο θεωρεί ότι η απόφαση δεν δικαιολογείται από κανένα εκ των στόχων της κοινής γεωργικής πολιτικής που εξαγγέλλει το άρθρο 39, παράγραφος 1. Συγκεκριμένα, πόρρω απέχοντας του να συμβάλει στην αύξηση της παραγωγικότητας της γεωργίας ή να διασφαλίσει δίκαιο επίπεδο ζωής στον γεωργικό πληθυσμό, η απόφαση ζημίωσε τους επιχειρηματίες του τομέα του βοδινού και των συναφών τομέων στο Ηνωμένο Βασίλειο, αποσταθεροποίησε την αγορά της Κοινότητας και, ενόψει της αδυναμίας προμηθείας με τα οικεία προϊόντα από τα άλλα κράτη μέλη, δεν επέτρεψε την επίτευξη λογικών τιμών στους καταναλωτές.

119 Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι η προστασία της υγείας των ζώων και των ανθρώπων αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της κοινής γεωργικής πολιτικής και ότι η δημόσια υγεία είναι ζήτημα μείζονος σημασίας. Εξάλλου, κανένας από τους εξαγγελλομένους στο άρθρο 39, παράγραφος 1, στόχους δεν μπορεί να επιτευχθεί χωρίς τον αναγκαίο βαθμό εμπιστοσύνης του καταναλωτή και χωρίς τους αναγκαίους ελέγχους της δημοσίας υγείας.

120 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά το άρθρο 129, παράγραφος 1, τρίτο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚ, οι απαιτήσεις στον τομέα της προστασίας της υγείας αποτελούν συνιστώσα των άλλων πολιτικών της Κοινότητας και ότι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, η επιδίωξη των στόχων της κοινής γεωργικής πολιτικής, ιδίως δε στο πλαίσιο των κοινών οργανώσεων αγοράς, δεν μπορεί να μη λαμβάνει υπόψη ορισμένες ανάγκες γενικού συμφέροντος όπως η προστασία των καταναλωτών ή της υγείας και της ζωής των ανθρώπων και των ζώων, ανάγκες τις οποίες οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη τα κοινοτικά όργανα κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους (απόφαση της 23ης Φεβρουαρίου 1988 στην υπόθεση 68/86, Ηνωμένο Βασίλειο κατά Συμβουλίου, Συλλογή 1988, σ. 855, σκέψη 12).

121 Άλλωστε, η προστασία της υγείας συμβάλλει στην πραγματοποίηση των στόχων της κοινής γεωργικής πολιτικής που εξαγγέλλονται στο άρθρο 39, παράγραφος 1, της Συνθήκης, ιδίως οσάκις η γεωργική παραγωγή εξαρτάται άμεσα από τη διάθεσή της στον ολοένα και περισσότερο ανησυχούντα για την υγεία του καταναλωτή.

122 Επομένως, ότι η Επιτροπή, εκδίδοντας την προσβαλλομένη απόφαση, δεν παρέβη το άρθρο 39, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

Επί του αρυομένου από την έλλειψη νομιμότητας του άρθρου 1, τρίτη περίπτωση, της προσβαλλομένης αποφάσεως ογδόου λόγου ακυρώσεως, ιδίως ως εκ του ότι παραβιάζεται η αρχή της ασφαλείας δικαίου

123 Κατά το Ηνωμένο Βασίλειο, η προσβαλλομένη απόφαση παραβιάζει την αρχή της ασφαλείας δικαίου υπό την έννοια ότι η έκταση της απαγορεύσεως δεν προσδιορίζεται με επαρκή σαφήνεια. Συγκεκριμένα, τα όρια του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 1, τρίτη περίπτωση, της αποφάσεως (που απαγορεύει την εξαγωγή των «προϊόντων που έχουν παραχθεί από ζώα του βοείου είδους που εσφάγησαν στο Ηνωμένο Βασίλειο, που ενδέχεται να εισέλθουν στην ανθρώπινη ή ζωική τροφική αλυσίδα, και των προϊόντων που προορίζονται για ιατρική, φαρμακευτική χρήση ή για χρήση στον τομέα των καλλυντικών») προσδιορίζονται μόνον εν αναφορά προς τα προϊόντα που αφορούν οι οδηγίες 90/425 και 89/662. Το άρθρο 1 των ανωτέρω δύο οδηγιών παραπέμπει στα παραρτήματα Α και Β, τα οποία τροποποιήθηκαν μετά τη θέσπισή τους με την οδηγία 92/118. Εξάλλου, τα άρθρα 10, παράγραφος 4, της οδηγίας 90/425 και 9, παράγραφος 4, της οδηγίας 89/662 αναφέρονται επίσης, «αν το επιβάλλει η κατάσταση», αντιστοίχως στα «παράγωγα προϊόντα» των εν λόγω ζώων και στα «προϊόντα που προέρχονται ή που παράγονται από τα εν λόγω προϊόντα». Επιπλέον, το πεδίο εφαρμογής των ανωτέρω δύο οδηγιών πρέπει να προσδιοριστεί εν αναφορά προς το άρθρο 43 της Συνθήκης, γεγονός που συνεπάγεται ότι λαμβάνονται υπόψη τα απαριθμούμενα στο παράρτημα ΙΙ της Συνθήκης γεωργικά προϊόντα.

124 Ομοίως, η ασάφεια ως προς το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 1, τρίτη περίπτωση, της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν επιτρέπει στην πράξη στο Δικαστήριο να ασκήσει τον έλεγχό του επί της νομιμότητας της εν λόγω αποφάσεως, εφόσον, λόγω παραβάσεως της υποχρεώσεως προς αιτιολόγηση, είναι αδύνατη η διασύνδεση μεταξύ της τρίτης περιπτώσεως και της συλλογιστικής που παρατίθεται στις αιτιολογικές σκέψεις.

125 Τέλος, το Ηνωμένο Βασίλειο τονίζει ότι η Επιτροπή δεν ήταν αρμόδια να επιβάλει απαγόρευση εξαγωγής ορισμένων προϊόντων μη εμπιπτόντων στο πεδίο του παραρτήματος ΙΙ της Συνθήκης ούτε, συνακόλουθα, σε εκείνο των οδηγιών 90/425 και 89/662, επί των οποίων θεμελιώνεται η προσβαλλομένη απόφαση. Αυτό συμβαίνει στην περίπτωση της ζελατίνης, των αμινοξέων, του οξίνου φωσφορικού ασβεστίου, των παραγώγων από πεπτόνες πεπτιδίων, της γλυκερόλης, του στεατικού οξέος και των αλάτων του.

126 Η Επιτροπή θεωρεί ότι, λαμβάνοντας υπόψη τον επείγοντα χαρακτήρα και την ανάγκη διασφαλίσεως ενός αποτελεσματικού και πλήρους ελέγχου της καταστάσεως, το άρθρο 1, τρίτη περίπτωση, της προσβαλλομένης αποφάσεως τηρεί την αρχή της ασφαλείας δικαίου. Ενόψει της σοβαρότητας της απειλής για την ανθρώπινη υγεία, της φύσεως του παράγοντος της ΣΕΒ και των στόχων της προσβαλλομένης αποφάσεως, δεν χωρεί αμφιβολία ότι η τελευταία περιλαμβάνει προϊόντα όπως το ζωικό λίπος και η ζελατίνη, τα οποία είναι παράγωγα των βοοειδών προϊόντα. Εξάλλου, η προσβαλλομένη απόφαση αιτιολογείται ορθώς εφόσον αφορά τον παράγοντα της ΣΕΒ και, συνακόλουθα, όλα τα προϊόντα που υπάρχει κίνδυνος να μολυνθούν από αυτόν, ήτοι τα παράγωγα προϊόντα. Τέλος, οι οδηγίες 90/425 και 89/662 αναφέρονται ρητώς σε όλα τα καλυπτόμενα από την προσβαλλομένη απόφαση προϊόντα.

127 Συναφώς, το άρθρο 1, τρίτη περίπτωση, της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν στερείται σαφηνείας, όσον αφορά το πεδίο εφαρμογής του, όταν αναφέρεται στα «προϊόντα που έχουν παραχθεί από ζώα του βοείου είδους που εσφάγησαν στο Ηνωμένο Βασίλειο, που ενδέχεται να εισέλθουν στην ανθρώπινη ή ζωική τροφική αλυσίδα, και τα προϊόντα που προορίζονται για ιατρική, φαρμακευτική χρήση ή για χρήση στον τομέα των καλλυντικών».

128 Όσον αφορά την τήρηση της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως, όπως υπογράμμισε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 38 των προτάσεών του, πρέπει να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι το Ηνωμένο Βασίλειο, αποδέκτης της προσβαλλομένης αποφάσεως, είχε βαθιά γνώση της καταστάσεως και δεν διέτρεχε τον κίνδυνο να υποπέσει σε πλάνη ως προς τα καλυπτόμενα από την απόφαση προϊόντα.

129 Τέλος, οι οδηγίες 90/425 και 89/662 προβλέπουν ότι τα εκδιδόμενα από την Επιτροπή μέτρα διασφαλίσεως μπορούν να καλύπτουν τα «προϊόντα ζωικής προελεύσεως», τα «παράγωγα των εν λόγω προϊόντων προϊόντα» και τα «παράγωγα των ζώων προϊόντα». Επομένως, η Επιτροπή δεν παραβίασε τις ανωτέρω οδηγίες εκδίδοντας την προσβαλλομένη απόφαση, υπό την έννοια ότι η τελευταία αφορά τα «προϊόντα που έχουν παραχθεί από ζώα του βοείου είδους».

130 Επομένως, είναι απορριπτέος ο αρυόμενος από την έλλειψη νομιμότητος του άρθρου 1, τρίτη περίπτωση, της προσβαλλομένης αποφάσεως λόγος.

Επί του αρυομένου από την έλλειψη νομιμότητας των οδηγιών 90/425 και 89/662 ενάτου λόγου ακυρώσεως

131 Σε περίπτωση που το Δικαστήριο αποφανθεί ότι η οδηγία 90/425 ή η οδηγία 89/662 εφαρμόζεται ή πρέπει να εφαρμόζεται επί προϊόντων μη απαριθμουμένων στο παράρτημα II της Συνθήκης, το Ηνωμένο Βασίλειο διατείνεται ότι το άρθρο 43 της Συνθήκης δεν απένειμε στο Συμβούλιο την εξουσία εκδόσεως των σχετικών αυτών οδηγιών. Επομένως, οι δύο αυτές οδηγίες δεν τυγχάνουν εφαρμογής και δεν μπορούν να αποτελέσουν το νομικό έρεισμα της προσβαλλομένης αποφάσεως.

132 Αντίθετα, η Επιτροπή και το Συμβούλιο θεωρούν ότι ορθώς οι οδηγίες 90/425 και 89/662 θεμελιώνονται στο άρθρο 43 της Συνθήκης, εφόσον αποσκοπούσαν στην υλοποίηση των στόχων του άρθρου 39 και τα διαλαμβανόμενα στις ανωτέρω οδηγίες παράγωγα προϊόντα εμπίπτουν ασφαλώς στον παραμένοντα σε ισχύ πίνακα του παραρτήματος II, ο οποίος καλύπτει «τα προϊόντα ζωικής προελεύσεως μη αλλαχού κατονομαζόμενα ή περιλαμβανόμενα». Εν πάση περιπτώσει, το γεγονός ότι αφορούν παρεπομένως ορισμένα άλλα προϊόντα, μη περιλαμβανόμενα στο παράρτημα II, ουδόλως θίγει το κύρος τους.

133 Συναφώς, όπως προκύπτει από πάγια νομολογία, το άρθρο 43 της Συνθήκης αποτελεί την ενδεδειγμένη νομική βάση για κάθε ρύθμιση αφορώσα την

παραγωγή και εμπορία των απαριθμουμένων στο παράρτημα ΙΙ της Συνθήκης γεωργικών προϊόντων, ρύθμιση η οποία συμβάλλει στην πραγματοποίηση ενός ή περισσοτέρων από τους στόχους της κοινής γεωργικής πολιτικής, όπως εξαγγέλλονται στο άρθρο 39 της Συνθήκης (βλ. προαναφερθείσα απόφαση της 23ης Φεβρουαρίου 1988, Ηνωμένο Βασίλειο κατά Συμβουλίου, σκέψη 14, απόφαση της 23ης Φεβρουαρίου 1988 στην υπόθεση 131/86, Ηνωμένο Βασίλειο κατά Συμβουλίου, Συλλογή 1988, σ. 905, σκέψη 19, απόφαση της 16ης Νοεμβρίου 1989 στην υπόθεση C-131/87, Επιτροπή κατά Συμβουλίου, Συλλογή 1989, σ. 3743, σκέψη 28, και προαναφερθείσα απόφαση Fedesa κ.λπ., σκέψη 23).

134 Το Δικαστήριο έχει κρίνει επίσης ότι μια οδηγία αποτελούσε ουσιώδη παράγοντα για την αύξηση της παραγωγικότητας στη γεωργία, στόχο του άρθρου 39, παράγραφος 1, στοιχείο α', της Συνθήκης, μολονότι, εφαρμοζομένη κατ' ουσία σε προϊόντα εμπίπτοντα στο παράρτημα ΙΙ, αφορούσε, πάντως, δευτερευόντως ορισμένα προϊόντα μη εμπίπτοντα στο παράρτημα αυτό (απόφαση της 16ης Νοεμβρίου 1989 στην υπόθεση C-11/88, Επιτροπή κατά Συμβουλίου, Συλλογή 1989, σ. 3799, σκέψη 15, συνοπτική δημοσίευση).

135 Ενόψει της σπουδαιότητας της ελεύθερης κυκλοφορίας των ζώων, των προϊόντων των ζώων και των προϊόντων ζωικής προελεύσεως για την πραγματοποίηση των κατά το άρθρο 39, παράγραφος 1, της Συνθήκης στόχων, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το άρθρο 43 της Συνθήκης αποτέλεσε την ενδεδειγμένη νομική βάση για την έκδοση των οδηγιών 90/425 και 89/662, έστω και αν οι ανωτέρω οδηγίες εξουσιοδοτούν δευτερευόντως την Επιτροπή να εκδώσει μέτρα διασφαλίσεως περιλαμβάνοντα και «προϊόντα ζωικής προελεύσεως», «παράγωγα των εν λόγω προϊόντων προϊόντα» και «παράγωγα των ζώων προϊόντα», τα οποία δεν περιλαμβάνονται στο παράρτημα ΙΙ της Συνθήκης.

136 Επομένως, είναι απορριπτέος ο αρυόμενος από την έλλειψη νομιμότητας των οδηγιών 90/425 και 89/662 λόγος ακυρώσεως.

137 Ενόψει των προεκτεθέντων, επιβάλλεται η απόρριψη της προσφυγής στο σύνολό της.

Επί των δικαστικών εξόδων

138 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρξε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι το Ηνωμένο Βασίλειο ηττήθη, όσον αφορά τους λόγους ακυρώσεως που προέβαλε, και η Επιτροπή ζήτησε την καταδίκη του στα δικαστικά έξοδα, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα. Κατ' εφαρμογήν του άρθρου 69, παράγραφος 4, του ιδίου κανονισμού, τα κράτη μέλη και τα όργανα που παρενέβησαν στη διαφορά φέρουν τα δικαστικά έξοδά τους. Επομένως, το Συμβούλιο φέρει τα δικαστικά έξοδά του.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

αποφασίζει:

1) Η προσφυγή του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας είναι απαράδεκτη στον βαθμό που βάλλει κατά των ληφθεισών στις 10 Απριλίου, 13 Απριλίου και 8 Μαΐου 1996 θέσεων της Επιτροπής.

2) Η προσφυγή του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας απορρίπτεται στον βαθμό που βάλλει κατά της αποφάσεως 96/239/ΕΚ της Επιτροπής, της 27ης Μαρτίου 1996, σχετικά με ορισμένα επείγοντα μέτρα προστασίας από τη σπογγώδη εγκεφαλοπάθεια των βοοειδών.

3) Το Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα.

4) Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ενώσεως φέρει τα δικαστικά έξοδά του.

Rodríguez Iglesias Gulmann Ragnemalm

Wathelet Schintgen Mancini Moitinho de Almeida

Murray Edward Puissochet

Hirsch Jann Sevón

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 5 Μαΐου 1998.

Ο Γραμματέας Ο Πρόεδρος

R. Grass G. C. Rodríguez Iglesias